

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2024

MONIKA HAUSNEROVÁ

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra bezpečnostních studií

**Vojenská připravenost státu a občanů:
komparace Polska a České republiky**

Diplomová práce

**Military Readiness of the State and its Citizens: The Comparison of
Republic of Poland and the Czech Republic**

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE:

PhDr. Štěpán STRNAD, PhD.

AUTOR PRÁCE:

Bc. Monika HAUSNEROVÁ

PŘEROV

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Přerově dne 5. 3. 2024

Bc. Monika Hausnerová

ANOTACE

Práce zhodnocuje současnou bezpečnostní situaci a reakce na možné budoucí krizové stavy. První část obsahuje rozbor bezpečnostního aparátu České republiky, úkoly jednotlivých institucí státu a jejich činnosti při událostech ohrožujících bezpečnost. Jsou zde rozebrány bezpečnostní dokumenty a také samotná příprava občanů. V neposlední řadě jsou v práci uvedeny významné vzdělávací akce pro veřejnost, které jsou pořádány pro přiblížení činnosti armády. Druhá část je věnována ve stejné míře situaci v Polsku. Třetí část je zaměřena na praktický výzkum, a to zpracování dostupných dat o smýšlení veřejnosti v oblasti bezpečnosti a na řízené rozhovory s odborníky. Poslední část je polemikou a doporučeními, co může ČR v oblasti zabezpečení svých občanů dělat lépe.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Česká republika * Polsko * spolupráce * armáda * civilní obyvatelstvo * krize * konflikt * zabezpečení státu * bezpečnostní strategie

ANNOTATION

The work evaluates the current security situation and its possible responses to future crisis situations. The first part focuses on the analysis of the security system of the Czech Republic, the tasks of the state institutions and their activities during threatening situations. Security documents are discussed here, as well as the current preparation of citizens. Finally, the work presents important educational events for the public, which are organized to clarify the activities of the army. The second part is equally devoted to the security situation, but in Poland. The third part is focused on practical research, namely the processing of available data on the public's thinking in the field of security and guided interviews with experts. The last part is the author's summary and recommendations on what the Czech Republic can do better in the area of security for its citizens.

KEY WORDS:

Czech Republic* Poland * cooperation * army * civilians * crisis * conflict * security of the state * security strategy

Obsah

Úvod.....	7
1 Česká republika	10
1.1 Instituce zabezpečující obranou politiku státu.....	10
Prezident.....	11
Vláda.....	11
Bezpečnostní rada státu	12
Ministerstvo vnitra	13
Ministerstvo obrany	13
Krajské úřady	14
Úřady s rozšířenou působností a obecní úřady.....	14
1.2 Strategie a legislativa obranné politiky státu	15
Plány obrany státu	15
Obranná strategie ČR 2023	16
Dlouhodobý výhled pro obranu 2035	18
1.3 Ochrana obyvatelstva	19
Krizové stavy.....	19
1.4 Příprava občanů na válečný konflikt.....	20
Armáda	21
Krajská vojenská velitelství	22
Vojáci z povolání.....	23
Aktivní zálohy.....	24
Dobrovolné vojenské cvičení	25
Dobrovolné předurčení	26
Stanovená záloha státu	26
Školy a POKOS	26
Občané	28
1.5 Vzdělávací akce pro veřejnost	29
ARMY TEST	29
Branná soutěž WOLFRAM.....	30
Akce Bahna.....	30
Dny NATO.....	31
1.6 Spolupráce s NATO	31
2 Polsko	33

2.1	Instituce zabezpečující obranou politiku státu.....	34
	Prezident.....	34
	Národní bezpečnostní rada.....	35
	Rada ministrů.....	35
	Vládní bezpečnostní centrum.....	36
	Ministerstvo vnitra a správy.....	36
	Ministerstvo národní obrany.....	37
	Vojvodství	37
	Okresy a obce.....	38
2.2	Strategie a dokumenty obranné politiky státu – Plány obrany státu.....	38
	The Concept of Defence of the Republic of Poland	38
	National Security Strategy of the Republic of Poland.....	41
	Program Rozwoju Sił Zbrojnych RP	42
	Ustawa o obronie ojczyzny	42
2.3	Ochrana obyvatelstva	43
	Krizové stavy.....	43
2.4	Příprava obyvatel na válečný konflikt.....	44
	Kwalifikacja wojskowa.....	45
	Armáda	45
	Náborová střediska	47
	Vojáci z povolání.....	47
	Vzdělávání na vojenských univerzitách	48
	Akademické legie.....	49
	Dobrovolná základní vojenská služba.....	49
	Pasivní zálohy.....	50
	Aktivní zálohy.....	51
	Základní a střední školy	51
2.5	Vzdělávací akce pro veřejnost	52
	Jesienny ogien	52
	Trenuj s wojskiem	52
	Sebeobrana žen.....	53
	Den polské Armády.....	53
2.6	Spolupráce s NATO	53
3	Praktická část.....	56

3.1	Postoje občanů k obraně ČR	56
3.2	Kvalitativní výzkum – rozhovory	60
	1. rozhovor KVV Olomouc – program POKOS.....	60
	2. rozhovor – odborník na bezpečnostní studia	62
4	Komparace a doporučení pro ČR.....	64
	Školy	64
	Využití nových technologií.....	66
	Civilní obyvatelstvo	67
	Nábor do armády	69
	Komunikace	70
	Bezpečnostní dokumenty.....	71
	Vojenský personál a výdaje na obranu	72
	Závěr.....	74
	Použité zdroje a literatura	77
	Monografie.....	77
	Rozhovory a emailová korespondence	77
	Webové zdroje a články.....	77
	Zákony a dokumenty států.....	83
	Seznam použitých zkratk	87
	Seznam příloh.....	88

Úvod

Soudobá bezpečnostní situace v Evropě je dlouhodobě zhoršená, nejvíce v důsledku agresivní politiky Ruské federace, která vyvrcholila ozbrojeným napadením Ukrajiny v březnu roku 2022. Následky těchto nepřetržitých střetů ukázaly, že dosavadní vojenské postupy nebo nasazení nemusí být dostatečnou ani nejlepší možností. Intenzivní vlna propagandy, dezinformační kampaně a hybridních útoků přesahuje hranice konfliktu a týká se celé Evropy. Útoky se stupňují a násobí, často zasahují více subjektů naráz, a to nejen na Ukrajině. Rusko cíleně ohrožuje mezinárodní prostředí především díky svému působení v oblasti politické, ekonomické a společenské stability. Hrozba ozbrojeného konfliktu v České republice již není nulová, a ČR není v bezpečí. Bezpečnostní prostředí a jeho vývoj je zrychlený, stejně jako technologie a jejich rozvoj. Dochází tak k poklesu toho, co je očekávatelné a příznačné pro dané krizové situace. Je nutné, aby ČR nezaostávala a udržela rozvoj klíčových institucí.

Bezpečnost postupuje širokým spektrem oblastí. S hrozbami pro ČR nepřímo souvisí terorismus a teroristické útoky v Evropě, které od roku 2014 intenzivně narůstají. Ačkoliv je současný stupeň ohrožení ČR teroristickým útokem na nízké úrovni, je nutné, aby zůstaly silové orgány v pohotovosti a předcházely tak potenciálnímu nebezpečí. V dlouhodobém horizontu musí být ČR připravena na příchod ekonomických nebo klimatických migrantů a s tím spojené bezpečnostní aspekty migrace. V roce 2022 s příchodem válečných uprchlíků z Ukrajiny nebyla česká krajská centra na podporu integrace cizinců plně připravena na velké množství lidí, kteří potřebovali pomoc. I přesto tento náročný úkol zvládla vzhledem k nenadálé a velmi nestabilní situaci. Česká republika se musí adaptovat na tyto změny a vytvořit mechanismus pro mimořádné události. Stabilitu země ohrožuje také extremismus, organizovaný zločin, působení cizí moci na území ČR i na občany ČR v zahraničí. V neposlední řadě existují přírodní a antropogenní hrozby, jako jsou záplavy, tornáda nebo požáry, které v posledních letech zasáhly některá místa republiky.

Cílem diplomové práce je zjistit, zdali Česká republika připravuje dostatečně své občany na soudobé vojenské hrozby. K tomu, aby tohoto bylo zjištěno napomůže

následná komparace s vyspělejšími státy v oblasti obrany, a to s Polskem. Polsko je v současné době evropským lídrem, co se obrany, zabezpečení armády, výcviku a vyzbrojování týče. Disponuje dobrou a aktuální legislativou, která se vztahuje na systém obrany státu. Zároveň má velmi dobře propojené instituce zabezpečující obranu a k tomu potřebné nástroje. V neposlední řadě lze objektivně posoudit, že systém nábory osob je velmi dobrý. Celkově má Polsko potenciál na to udávat bezpečnostní trendy nejen v EU, ale i v NATO. Jakožto sousední země, se kterou má ČR blízké vazby a vztahy, je Polsko dobrým vzorem a může některé vzorce v oblasti zabezpečení země adaptovat na svůj systém.

Práce bude nejprve zaměřena na činnosti klíčových institucí ČR v oblasti zabezpečení obrany, a to prezidenta, vládu, Bezpečnostní radu státu, ministerstva, a úřady územně samosprávných celků. Dále se bude zabývat vytyčenými strategiemi a bezpečnostními dokumenty, které ČR využívá, včetně dlouhodobých výhledů pro obrannou politiku. Podstata a body, které jsou stěžejní pro práci je obsažena v části věnující se přípravě občanů na případný konflikt. V nich je pozornost zaměřena na přípravu členů ozbrojeného sboru ČR, především Armády ČR, dále nábory, výcvik a vzdělávání občanů, kteří nechtějí vstoupit do armády, ale chtějí rozšířit své znalosti a schopnosti. Zde je popsána náplň činnosti aktivních záloh AČR a dobrovolného vojenského cvičení. Tato část je také obohacena o přípravu nejmladších občanů České republiky ve školách a představení a přibližování činnosti Armády na akcích pro veřejnost. V neposlední řadě se práce zabývá spoluprací ČR a NATO.

Celá druhá část je ve stejném duchu věnována přípravě občanů v Polsku. Po ní následuje praktická část, kde je využit výzkum Centra pro výzkum veřejného mínění Akademie věd České republiky se zaměřením na vnímání bezpečnosti občanů, rozhovory a názory s odborníky na poli bezpečnosti v ČR. Rozhovory jsou nestandardizované, respondentům byly dopředu zaslány otázky, na něž volně odpovídali a případně byly doplňovány o korigující otázky během rozhovoru. V rámci časového vytížení některých z nich bylo přistoupeno na emailovou korespondenci.

Poslední kapitolou je na základě získaných informací z Polska a ČR a z nich vyvozených závěrů představení možných doporučení pro ČR a komparace

s bezpečnostním systémem Polska. Metoda komparace zde slouží ke zjišťování rozdílů mezi jednotlivými charakteristikami bezpečnostních systémů obou zemí. Jako metody, sloužící k získání primárních dat, bylo využito zpracovávání otevřených informací, tedy legislativní rámec obou zemí (základní normativní dokumenty – zákony, strategie, aj.) a dále doporučení na základě nejlepších praktik a zkušeností, které Polsko na poli obrany má. Zejména se jedná o doporučení při tvorbě školských vzdělávacích plánů a metodik, která jsou již po dobu více než deseti let v Polsku zažita. V technologické rovině se dále jedná o využití stávajících kapacit a systémů a pouhé rozšíření jejich funkcí. Jak celou bezpečnostní situaci v Česku lépe pochopit a jak na ni co nejlépe připravit občany? To je obsahem následných doporučení, v kterých oblastech lze zlepšit přípravu občanů pro potřeby Armády a hlavně, kterými směry je toto možné uskutečnit. Bezpečnost, a především připravenost občanů na krizové stavy nesmí být stále opomíjena a musí být vytyčen jasný mechanismus přípravy.

Na konci práce budou vyhodnoceny dvě teze diplomové práce, a to: *ČR nedostatečně připravuje své občany na soudobé vojenské hrozby a soudobý válečný konflikt na Ukrajině významně ovlivňuje vnímání obyvatelstva ČR v oblasti jejich připravenosti na obranu státu.*

1 Česká republika

Ústředními tématy problematiky přípravy občanů k obraně v této části budou především obrana státu, bezpečnostní systém ČR, krizové stavy, ozbrojené síly a AČR, vojenská činná služba, záloha OS, branná povinnost a zapojení ČR do mezinárodních organizací a jeho význam pro bezpečnost státu.

1.1 Instituce zabezpečující obranou politiku státu

Bezpečnostní systém ČR je tvořen orgány výkonné, zákonodárné i soudní moci. Nezastupitelnou roli zde hrají právnické i fyzické osoby. Do tohoto systému patří zde zmíněné instituce, jako Prezident republiky, Vláda ČR, Bezpečnostní rada státu, Ministerstvo vnitra a obrany, krajské úřady, úřady s rozšířenou působností a obecní úřady, ale i OS, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné služby a havarijní služby. To vše tvoří celek bezpečnostní politiky, tedy zahraniční bezpečnostní politiku státu, obrannou a vojenskou a politiku vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku.

Stěžejními pojmy pro tuto práci jsou **bezpečnostní politika** a **obranná politika**. Dle definice Ministerstva vnitra ČR je bezpečnostní politika *společenská činnost tvořená souhrnem základních státních zájmů a cílů...směřující k zabezpečení státní svrchovanosti a územní celistvosti státu a jeho demokratických základů činnosti demokratických institucí, ekonomického a sociálního rozvoje státu, ochrany zdraví a života občanů, majetku, kulturních statků, životního prostředí a plnění mezinárodních bezpečnostních závazků. Je tvořená pěti základními komponenty a to:*

- *zahraniční politika v oblasti bezpečnosti státu;*
- **obranná politika;**
- *politika v oblasti vnitřní bezpečnosti;*
- *hospodářská politika v oblasti bezpečnosti státu;*
- *politika veřejné informovanosti v oblasti bezpečnosti státu¹.*

¹ MV ČR. *Pojmy: bezpečnostní politika*. Praha. [online] 2023. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-politika-statu.aspx>

Obranná politika je tedy součástí bezpečnostní politiky státu. Má své cíle a priority v oblasti vnitřní i vnější obrany. Jejím primárním cílem je zajištění bezpečnosti a svrchovanosti ve státě. Dosáhnout toho se dá skrze připravenou koncepci, spolupráci veškerých klíčových resortů státní správy při výstavbě obrany. Její následná realizace může být uskutečněna jen a pouze za pomoci všech občanů. Směry bezpečnostní politiky jsou trvalé, jejich podkladem jsou bezpečnostní dokumenty státu².

Prezident

Vrchním velitelem ozbrojených sil je Prezident republiky. Pod jeho gesci je relativně podřízen ministr obrany. Do této podřízenosti nepatří vojenská správa. Prezident je nadřízeným všech příslušníků ozbrojených sil a zároveň služebním orgánem, v jeho mocenské působnosti je nařizovat mobilizaci (případně demobilizaci) a nasazení vojska na návrh vlády³. Poradním orgánem je mu Vojenská kancelář prezidenta republiky zabývající se analytickou a informační činností při zabezpečení obrany. Vojenská kancelář spolupracuje s příslušnými odbory Ministerstva obrany. Zpracovává návrhy rozkazů Prezidenta republiky, návrhy dopisů odeslaných prezidentem, které vyplývají z jeho funkce vrchního velitele ozbrojených sil, a podobně⁴.

Vláda

Institucí zodpovědnou za udržení bezpečnosti je primárně Vláda ČR. Má stanoveny strategické cíle, jako je odolná společnost, stát i kritická infrastruktura, dále pak systémový a celostní přístup či schopnost adekvátní a včasné reakce. Rozhoduje o vyslání svých ozbrojených sil mimo území ČR nebo o pobytu ozbrojených sil jiných států na území ČR. Taktéž plní závazky, které plynou z mezinárodních smluv, rozhoduje o vyslání vojáků na mírové operace, účasti AČR na záchranných pracích při přírodních katastrofách nebo jiných haváriích.

² VLÁDA ČR. *Bezpečnostní strategie České republiky*. [online]. Praha. 2023. [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/clenovevlady/historie-minulych-vlad/bezpecnostni-strategie-ceske-republiky-2157/>

³ MO ČR. *Základní řád ozbrojených sil České republiky*. [online]. Praha. 2001. [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: <http://kvv-brno-data.army.cz/dokumenty/zakon/Z1.pdf>

⁴ Zákon č. 114/1993 Sb., o Kanceláři prezidenta republiky

Vláda rozhoduje o průjezdu OS jiných států přes území ČR a o účasti OS ČR na vojenských cvičeních mimo území ČR, případně o účasti OS jiných států na vojenských cvičeních na území ČR⁵.

V míru posuzuje možná rizika spojená s ohrožením státu a provádí opatření k jejich zamezení. Spolu s Ministerstvem obrany vyhodnocuje, na jaké úrovni je stát připraven k zabezpečení obrany a navrhuje opatření k jeho posílení. Vede plánování pro obranu státu a rozhoduje, zda jsou jednotlivé plány naplněny. Podílí se na rozhodování o nepředvídatelných úkonech, které jsou důležité pro obranu.

Za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu rozhoduje o provedení nezbytných opatření při čelení ozbrojenému konfliktu a k navýšení připravenosti obrany ČR. Vytýčuje priority plnění úkolů v návaznosti na funkci systému obrany státu, rozhoduje o opatřeních nepostradatelných pro vedení války. Pro splnění těchto všech úloh využívá Ústřední krizový štáb, který je pro tyto situace zřízen podle zvláštního právního předpisu⁶.

Bezpečnostní rada státu

V rámci vlády působí Bezpečnostní rada státu. Je jejím stálým orgánem bezpečnostní problematiky. Hlavním posláním je tvorba spolehlivého bezpečnostního systému státu, koordinace a kontrola takových opatření, které se vztahují k zajištění bezpečnosti ČR. Spolupracuje s bezpečnostními radami krajů a pravidelně vyhodnocuje potenciální ohrožení státu, dále předkládá vládě návrhy na nutná opatření ke snížení všech rizik. Zároveň posuzuje momentální bezpečnostní situaci a možná rizika. Posuzuje také opatření navrhovaná Ústředním krizovým štábem a koordinuje jeho činnost, pakliže by byl vyhlášen nouzový stav, stav ohrožení nebo válečný stav⁷. Má své výbory, mimo jiné výbor pro obranné plánování, pro vnitřní bezpečnost a pro civilní nouzové plánování⁸.

⁵ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁶ Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

⁷ Příloha č. 1 k usnesení vlády ze dne 9. července 2014 č. 544 ve znění usnesení vlády ze dne 10. května 2017 č. 360, usnesení vlády ze dne 18. dubna 2018 č. 247, usnesení vlády ze dne 10. července 2018 č. 457 a usnesení vlády ze dne 24. října 2018 č. 692

⁸ HAUSNEROVÁ, M. *Hybridní hrozby a státní bezpečnostní agenda v komparaci České republiky a Pobaltských států* [online]. Praha, 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/zculoe/>. Bakalářská práce. PA ČR.

Činnost Bezpečnostní rady státu je neopominutelnou součástí bezpečnostního systému ČR.

Ministerstvo vnitra

V rámci vlády se bezpečnostní otázkou zabývá především Ministerstvo vnitra ČR. Zajišťuje vnitřní a veřejný pořádek a bezpečnost, provádí analýzu vývoje, zabývá se tématy v oblasti cizinecké a pobytové politiky, nebo udělováním občanství. Ministerstvo vnitra se dále podílí na udržování pořádku a vyměřování státních hranic, krizovém řízení a civilním nouzovém plánování, ochraně obyvatelstva a integrovaném záchranném systému. Pod jeho gescí operují **bezpečnostní sbory**, ke kterým patří Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace, Celní správa, Vězeňská služba ČR a Generální inspekce bezpečnostních sborů. Policie a Hasičský záchranný sbor ČR jsou dvěma složkami integrovaného záchranného systému. Zabezpečují úkony v oblasti zachování pořádku a veřejné bezpečnosti. Celý tento systém je vzájemně propojen. Policie ČR spolupracuje s ozbrojenými silami, zbylými bezpečnostními sbory a orgány veřejné správy. Také spolupracuje s fyzickými a právníckými osobami, například v rámci vzdělávacích aktivit nebo při prevenci nebo při samotných krizových a mimořádných událostech⁹.

Ministerstvo obrany

Zajištění vnitřní, a především vnější bezpečnosti je úkolem Ministerstva obrany. Jeho primárními cíli jsou zabezpečení obrany ČR a řízení Armády ČR. V rámci toho zpracovává vojenskou obrannou politiku státu, má na starosti návrh a koncepci operační přípravy státního území. Zajišťuje součinnost ústředních orgánů, správních orgánů, orgánů samosprávy a právnických a fyzických osob, tedy všech podílejících se na přípravě obrany a samotné obraně státu. V neposlední řadě organizuje opatření a mobilizaci AČR a vede veškerou armádní evidenci, včetně povolání občanů k plnění branné povinnosti.

Ministerstvo podává návrhy základních opatření pro přípravu a organizování obrany státu vládě, aby je zapracovala do obranných koncepcí. V součinnosti

⁹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

s ostatními ministerstvy či správními úřady odpovídá za proces plánování obrany státu a provádí koordinaci přípravy. Všechny tyto úkony prověřuje a určuje rozsah přípravy občanů k obraně státu podle aktuální potřeby¹⁰.

Krajské úřady

Úkolem krajských úřadů v oblasti zajišťování obrany státu je plánování následných opatření k zajištění esenciálních podmínek pro životní potřeby obyvatelstva a pro alespoň částečné fungování státní správy a samosprávy. Tuto činnost koordinuje pro obce s rozšířenou působností. Provádí evakuaci obyvatel, vymezuje s podílí se na opatřeních k zajištění mobilizace OS, podílí se na přípravě občanů k obraně státu a tvoří vlastní plány obrany kraje. Tyto plány jsou projednávány bezpečnostní radou kraje a schváleny hejtmanem¹¹. V rámci krizových situací informují občany o evakuaci a o dalších postupech, které budou následovat pro odstranění škod.

Úřady s rozšířenou působností a obecní úřady

Úřady s rozšířenou působností vedou především evidence, a to vhodných věcných prostředků využitelných pro potřeby obrany státu a evidenci nezbytných osobních údajů o fyzických osobách. Rozhodují o jejich povolání, k pracovní výpomoci a k pracovním povinnostem, jež jsou spjaté se zajištěním obrany státu. Zároveň provádí evakuaci obyvatel, podílí se na přípravě občanů k obraně a tvoří vlastní plány obrany obce s rozšířenou působností. Tyto plány jsou projednávány bezpečnostní radou obce s rozšířenou působností a schvalovány starostou.

Obecní úřady se řídí úkoly, které jsou zadány obecními úřady s rozšířenou působností a krajskými úřady. Podílí se na výběru povolání pro fyzické osoby v případě obrany, poskytují nezbytnou kooperaci v případě nutnosti a výcviku OS mimo oblasti vojenských újezdů, připravují občany na obranu a evakuují¹².

Komplexní jednorázovou přípravu v oblasti krizového řízení zajišťuje Generální ředitelství HZS ČR pro volené zástupce územně samosprávných celků. V rámci

¹⁰ Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, §6

¹¹ Tamtéž, §7

¹² Tamtéž §7a, §7b

vzdělávání jejich pracovníků celků probíhá ve vojenských vzdělávacích zařízeních školení v oblasti bezpečnosti, obrany státu, ochrany obyvatelstva a krizového řízení¹³.

1.2 Strategie a legislativa obranné politiky státu

Plány obrany státu

Opatření k obraně státu jsou klíčová pro zajištění bezpečnosti země, pomocí těchto opatření je upevňována suverenita a kontrola nad územím. Ochraňují životy obyvatel, demokratické hodnoty a právní principy. K zajištění všech těchto klíčových bodů je nutné zajistit úspěšnou konstrukci obranného systému, přípravu a aplikaci odpovídajících prostředků a sil.

Plány obrany státu slouží k zajištění bezpečnosti, plnění mezinárodních smluv ČR o kolektivní obraně, podílu ozbrojených sil na činnostech mezinárodních organizací ve prospěch míru a účasti ozbrojených sil na mírových operacích¹⁴. Dílčí plány obrany jsou zpracovávány ministerstvy, ústředními správními úřady, ČNB, kraji a obcemi s rozšířenou působností. Pro obranu státu je nutné zajistit existenci účinného systému řízení a kolektivní obrany státu stejně jako přípravu a použití odpovídajících sil a prostředků. Taktéž je nutné, aby se jednotliví státní aktéři podíleli na kolektivním obranném systému¹⁵.

V rámci Ministerstva obrany je zpracováván Ústřední plán obrany státu. Obsahuje základní postupy a procesy krizového plánování při zajištění obrany státu, dále možné scénáře použití OS při ohrožení státu nebo za válečného stavu. Jsou zde vytyčeny také plány činnosti státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, které jsou obsažené v systému zajištění obrany státu, plány nezbytných dodávek a základní organizační a komunikační vazby v celém systému obrany.

¹³ MO. *Koncepce přípravy občanů k obraně státu 2019-2024*. [online]. Praha, 2019. [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Koncepce_p____pravy_ob__an____k_obran____st__tu_2019-2024.pdf

¹⁴ Nařízení vlády č. 139/2017 Sb., o plánování obrany státu

¹⁵ MO ČR. *Koncepce operační přípravy státního území České republiky*. [online]. Praha, 2016. [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: https://web-opsu.army.cz/sites/web-opsu.army.cz/files/dokumenty/zakladni-stranka/koncepce_opsu_2016_fin.pdf, s. 6

Dalšími plány jsou:

- Plán odpovídající silám a prostředkům nezbytným k zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu a válečném stavu,
- Plán doplňování odpovídajícím silám a prostředkům nezbytným k zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu a válečném stavu,
- Plán hospodářské mobilizace,
- Plán operační přípravy státního území ČR,
- Plán realizace operační přípravy státního území,
- Předběžné operační plány,
- Stálé obranné plány,
- Seznam opatření národního systému reakce na krize,
- Katalog opatření národního systému reakce na krize,
- Plány přípravy občanů k obraně státu¹⁶.

Obranná strategie ČR 2023

Obranná strategie navazuje a odkazuje na původní Obrannou strategii z roku 2017. Vychází dále ze Strategické koncepce NATO a z Globální strategie EU a je přizpůsobena a aplikována na lokální zdroje a podmínky. Tento nejaktuálnější obranně-bezpečnostní dokument obsahuje základní premisy, cíle a nástroje obranné politiky a úkoly, jenž musí obranný systém ČR splnit pro zabezpečení. Dokument reflektuje bezpečnostní prostředí a jeho dopady na obranu ČR. Jsou zde představeny potenciální hrozby a rizika ze strany Ruska ve formě války jako takové, anebo jaderné války, včetně působení hybridních hrozeb na ČR. Obrana se dle dokumentu nesmí vztahovat jen na teritorium země, ale i na obranu celé EU a NATO. Je zde proto kladen důraz na Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku v rámci mezinárodních organizací. ČR se zavazuje, že bude v případě

¹⁶ SADÍLEK a kol. *Krizové řízení a Integrovaný záchranný systém*. Praha: VŠFS, 2019. EDUCOpres. ISBN 978-80-7408-192-7

nenadálého vojenského konfliktu v Evropě tranzitní i hostitelskou zemí, bude působit na to, aby zde byly odpovídající podmínky pro armády spojenců. Pro potřeby dodržování mezinárodních smluv a závazků počítá s integrací orgánů veřejné správy a IZS. Dokument zhodnocuje, jak byly minulé strategie plněny a je zde konstatováno podhodnocování obrany ze strany nejvyšších činitelů ČR a nedostatečné rozvíjení obranných schopností.

Česko se zavázalo do roku 2024 navýšit obranný rozpočet na 2 % HDP¹⁷. Současný stav je nedostatečný a podhodnocený. V současné době ČR vynakládá do obranného rozpočtu tyto hodnoty¹⁸:

	Vojenský personál (v tisících)	Výdaje na obranu (v milionech Kč)	Výdaje na obranu – podíl na HDP (%)
2018	24,7	59,752	1,25
2019	25,3	68,373	1,34
2020	26,1	74,257	1,40
2021	26,4	84,864	1,63
2022	26,9	89,179	1,80

Tabulka č. 1: SIPRI. Výdaje na obranu – ČR

Dokument plně klade důraz na splnění finančních závazků pro obranu a modernizaci armády. Jsou zde zdůrazněny potřeby celé společnosti, aby byly cíleně budovány znalosti, schopnosti a aby se celkově zvýšilo povědomí občanů o jejich zabezpečení. Jsou zde vytyčeny dva nejdůležitější požadavky na obranný systém, a to: *dobře vybavené, vyzbrojené, vycvičené a v boji udržitelné vojenské jednotky nasaditelné do operací kolektivní obrany a zabezpečení území a státu a zajištění přijetí a podpory spojeneckých vojenských sil*¹⁹. Dokument neopomíná

¹⁷ MO ČR. *Obrana České republiky v číslech*. Praha. [online] 2024. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: https://www.army.cz/images/Ilustracni/1_ROZPOCET_NA_ROK_2024.pdf. s.10

¹⁸ SIPRI. *Defence Expenditures of NATO Countries (2014-2022)*. [online]. Stockholm. 2022. [cit. 2023-10-13]. Dostupné z: https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-05/20220611_natopub_defence_expenditure_of_nato_countries_2014-2022_a_1.pdf

¹⁹ MO ČR. *Obranná strategie České republiky 2023*. [online]. Praha. 2023. [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://ekonomickydenik.cz/wp-content/uploads/2023/10/obranna-strategie-cr-2023-kopie.pdf>

také důležitost lidské složky, inovace a technologický rozvoj, včetně monitoringu soudobých trendů. Snahou je flexibilita a dlouhodobá perspektivita OS.

Dlouhodobý výhled pro obranu 2035

Dle Dlouhodobého výhledu pro obranu 2035 jsou strategické cíle pro Českou republiku formulovány s důrazem na zajištění odolnosti společnosti, státu a kritické infrastruktury. Dosáhnutí této odolnosti vyžaduje posílení schopnosti včasné detekce nepřátelských aktivit a adekvátní reakce na ně. Soudobý nadregionální charakter bezpečnostních hrozeb vyžaduje vyšší požadavky čelit jim, ať už kvalitativně nebo kvantitativně. Ozbrojené složky se proto aktivně podílejí v rámci mezinárodních bojových operacích, misích zajišťující a udržující mír a na záchranných humanitárních akcích. Jsou vyčleňovány do pohotovostních jednotek NATO, OSN i EU a přispívají k posílení schopností kolektivní obrany.

Cílem této koncepce je udržení vyváženosti ozbrojených složek a především, budování válečných schopností armády skrze výcvik a účast na probíhajících operacích a nasazování sil na další. Je nutné zajišťovat a navyšovat technologickou úroveň OS podle soudobého vývoje vojenského vybavení a inovovat postupy přípravy. Hlavní oblastí rozvoje schopností ozbrojených sil ČR je pak spojnice člověk-technika-prostředí vedení bojové činnosti tvořící jejich páteř.

Jádro OS musí být tvořeno pozemními silami, které budou mít různé více jednotek (těžké, střední a lehké) a různé druhy schopností. Dále se musí skládat ze vzdušných a speciálních sil, a musí odpovídat náležitým schopnostem bojového nasazení. Tyto jednotky je nutné mít mobilní, přesné, odolné, flexibilní a interoperabilní a aby odpovídaly informačně zpravodajskou a jinou podporou. Proto je nezbytné zajištění celostního, integrovaného přístupu k zajištění bezpečnosti a obrany, včetně zefektivnění civilního plánování a řízení za účelem zlepšení národní odolnosti²⁰.

²⁰ MO ČR. Dlouhodobý výhled pro obranu 2035. Praha. [online]. 2019. [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: https://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/2035.pdf

1.3 Ochrana obyvatelstva

Civilní obrana zahrnuje aspekty humanitárních úkolů s cílem ochránit civilní obyvatelstvo vůči hrozícímu nebezpečí. Zároveň taky pomáhá odstranit bezprostřední následky nepřátelských akcí nebo pohrom, nebo zajistit podmínky pro přežití²¹. Ochrana obyvatelstva zahrnuje varování, evakuaci, ukrytí, nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku²².

Informování právnických a fyzických osob o ohrožení je v gesci obecního úřadu a zaměstnavatele a děje se skrze hromadné informační prostředky, letáky a informačními brožury, činnosti IZS, nebo pomocí besedy s obyvateli. Jsou sdělovány informace jako je aktuální činnost IZS a jejich řešení mimořádné události, opatření pro ochranu obyvatelstva, evakuace, ukrytí, sebeochrana a organizace humanitární pomoci²³.

Zveřejnění krizových opatřeních zprostředkovávají hromadné informační sdělovací prostředky a vyhláší se stejným způsobem, jako se vyhláší zákon. Stav nebezpečí se vyhláší ve Věstníku právních předpisů kraje. Rozhodnutí se taktéž vyvěšuje na úřední desce krajského úřadu nebo úřadu obce s rozšířenou působností všude tam, kde je vyhlášen²⁴.

Krizové stavy

Stav nebezpečí je vyhlášen, pakliže jsou ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, a pokud intenzita tohoto ohrožení není značného rozsahu a nelze jej odvrátit běžnou činností správních úřadů, kraji a obcemi, složkami IZS anebo subjekty kritické infrastruktury. Tento stav je vyhlášen hejtmanem kraje, anebo v případě hlavního města primátorem Prahy. Rozhodnutí musí být doprovázeno krizovými opatřeními a jejich rozsahem²⁵. Stav nebezpečí lze vyhlásit nejvýše po

²¹ Sdělení č. 168/1991 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o vázanosti České a Slovenské Federativní Republiky Dodatkovými protokoly I a II k Ženevským úmluvám, čl. 61, odst.1

²² Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, §5

²³ Vyhláška č. 380/2002 Sb., §4 odst. 1,2, §5

²⁴ Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) č. 240/2000 Sb., §3 a §8

²⁵ Tamtéž, §3

dobu 30 dnů a musí s tím být obeznámena vláda, Ministerstvo vnitra a sousední kraje.

Nouzový stav vyhláší vláda při situacích ohrožujících životy, zdraví, majetek, ale i vnitřní pořádek a bezpečnost. Vláda o jeho vyhlášení musí neprodleně informovat Poslaneckou sněmovnu ČR, která může jeho vyhlášení zrušit²⁶. Může být vyhlášen nejdéle po dobu 30 dnů.

Stav ohrožení státu vyhláší na návrh vlády Parlament. Může tak učinit v případě, dojde-li k bezprostřednímu ohrožení svrchovanosti státu nebo územní celistvosti státu²⁷.

Válečný stav je vyhlášen na základě rozhodnutí Parlamentu v případě, dojde-li k napadení ČR nebo pokud je třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o kolektivní obraně proti napadení²⁸. V případě válečného stavu se vyhláší zpravidla mobilizace. Za ní by došlo k povolání nejen vojáků v záloze a aktivních záloh, ale také všech, na které se vztahuje branná povinnost. Branná povinnost vychází z branného zákona a zahrnuje všechny občany ve věku od 18 do 60 let. Do této povinnosti je zahrnuta povinnost plnit úkoly dle potřeb OS ČR. Občané jsou povinni podrobit se odvodu u příslušného KVV ve stanoveném termínu a dále vykonávat vojenskou činnou službu. V případě odmítnutí mimořádné služby z důvodu svědomí nebo náboženského vyznání jsou tito občané zařazeni na pracovní místo v rámci výkonu pracovní povinnosti. Mobilizace také zahrnuje doplnění vojenského materiálu a majetku pro zajištění potřeb OS ČR, poskytnutí věcných prostředků a také další realizace mobilizačních dodávek²⁹.

1.4 Příprava občanů na válečný konflikt

Bezpečnostní strategie České republiky 2023 zdůrazňuje celospolečenský přístup, aby se občané ČR podíleli na zajištění bezpečnosti. Pakliže je zajištěna bezpečnost obyvatel, je zajištěna také bezpečnost státu. Je homogenní a celistvá

²⁶ Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky č. 110/1998 Sb., čl. 5

²⁷ Tamtéž., čl. 7

²⁸ Ústava České republiky Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., čl. 43 a 39

²⁹ MO ČR. *Koncepce mobilizace ozbrojených sil České republiky*. Praha. [online]. 2012. [cit. 2023-07-10]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/koncepce-mobilizace.pdf

a složky podílející se na jejím zabezpečení vzájemně kooperují, ať už na civilní nebo vojenské úrovni. Pro celý systém je nutná jasná a včasná strategická komunikace. Fungování celého systému je pravidelně prověřováno cvičeními a audity. Sladěná schopnost reakce je důležitou podmínkou pro řešení všech mimořádných událostí³⁰.

Armáda

Neopomenutelnou součástí celého obranného systému jsou ozbrojené síly, jenž se zajišťují o celkovou bezpečnost České republiky. V současné době čítá AČR 28 134 vojáků z povolání³¹ a dalších 4 275 v zálohách³². Tento počet je plánován k navýšení, do roku 2030 má armáda za cíl mít ve svých řadách 30 000 vojáků z povolání a k tomu dalších 10 000 v zálohách³³. Úkoly a funkce armády jsou proměnlivé zejména kvůli proměnlivým vnějším bezpečnostním faktorům. Musí umět rychle reagovat a přesouvat své jednotky v rámci potřeby MO, ale i mezinárodních organizací. Armádu tvoří pozemní, teritoriální, vzdušné, speciální, kybernetické a informační síly.

AČR představuje pojistku při čelení ozbrojeného konfliktu na území ČR nebo při obraně některého ze členů NATO dle článku 5 Washingtonské úmluvy. Podílí se také na úkolech pro potřeby Policie ČR, například k zajištění vnitřního pořádku. Dále se podílí záchranných pracích nebo na odstraňování hrozícího nebezpečí, nebo na plnění jiných humanitárních úkolů civilní obrany³⁴. V současné době může ČR profitovat z pevného systému kolektivní obrany, z kvalitního zapojení AČR do IZS v případě potřeby, rovnoměrné dislokace jednotlivých posádek po celém území ČR, bojových zkušeností a připravenosti speciálních jednotek a z profesionalizace ozbrojených sil.

³⁰ VLÁDA ČR. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023*. [online]. 2023. [cit. 2023-07-09] Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/5118610/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf

³¹ MO ČR. *Obrana České republiky v číslech*. Praha. [online] 2024. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: https://www.army.cz/images/Ilustracni/1_ROZPOCET_NA_ROK_2024.pdf. s.4

³² AČR. *Generál Řehka ocenil zaměstnavatele aktivní zálohy*. Praha. [online]. 2023. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/general-rehka-ocenil-zamestnavatele-aktivni-zalohy-247210/>

³³ MO ČR. *Koncepce výstavby Armády České republiky 2030*. Praha. 2019. ISBN 978-80-7278-789-0

³⁴ Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

Cílem do roku 2025 je, aby byly stejnoměrně rozšiřovány schopnosti všech oddílů vojsk a služeb. Armáda je tvořena různorodými útvary, které spolu musí umět kooperovat, simultánně jednat a pružně reagovat na hrozby. To vše lze zabezpečit pomocí komplexního přístupu k zajištění obrany. Zároveň je nezbytné, aby byly provedeny náležité inovace a investice nejen do složek armády, ale také do vědy a výzkumu. Vojenská výchova, vzdělání a výcvik personálu vede k adekvátnímu rozvoji schopností, které jsou nezbytné pro současné operace se spojenci. Armáda a její příslušníci si v rámci výcviku osvojují pohotové reakce a spolupráci v krizových situacích. Cílem je podporovat civilní orgány. Vojáci poté pokračují dále ve výcviku na specializovaných kurzech. Učí se ovládat techniku, zbraně či jiné dovednosti. Celkově by se měla co nejdříve armáda modernizovat a využívat součinnost s MO ČR, zahraničními spojenci, vzdělávacími a ostatními institucemi. To vše povede k tomu, že schopnosti armády budou stačit i pro její využití ve vysoce náročných měnících se situacích a v krizi³⁵.

Ministerstvo obrany pro potřeby AČR provozuje Vojenskou střední školu a Vyšší odbornou školu Ministerstva obrany v Moravské Třebové a s pobočkou v Sokolově. Nabízí obory jako je vojenské lyceum, elektrotechnika se specializací pro vzdušné síly, elektrotechnika pozemních sil a strojírenství. Další vzdělávací institucí je Univerzita obrany v Brně a s pobočkou v Hradci Králové se třemi fakultami: vojenského leadershipu, vojenských technologií a vojenského zdravotnictví. Připravuje pro potřeby zabezpečení obrany státu vojáky i civilní pracovníky a zapracovává širší všestranné odborné zaměření do profilace absolventů, aby byli schopni adaptovat se na stále měnící se podmínky v armádě.

Krajská vojenská velitelství

V České republice zajišťuje vojenskou správní agendu 14 krajských vojenských velitelství (KVV), každé zvlášť ve svém územním obvodu. Ve svých krajích tvoří pilíř armády, a sice teritoriální síly pro zabezpečení obrany a ochrany teritoria. Řídí se především branným zákonem. Plní koordinační, metodickou, vzdělávací,

³⁵ MO ČR. *Koncepce výstavby Armády České republiky 2025* [online]. Praha, 2015 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/KVA__R_ve_ejn___verze.pdf.

prezentační, informačně-komunikační, administrativní a kontrolní funkci. Koordinují činnosti v oblasti vzdělávání a přípravy občanů na úrovni státní správy, územně samosprávných celků, škol a vzdělávacích zařízení nebo volnočasových center. Vytváří metodickou pomoc a zpracovává příručky, prezentuje je skrze přednášky³⁶. KVV se podílí v bezpečnostních radách krajů a v krizových štábech krajů na plánování a nasazování sil AČR ve spolupráci se složkami IZS či PČR³⁷. V rámci své agendy vyřizují žádosti státních občanů ČR o dobrovolné převzetí výkonu branné moci, tedy jejich zařazení do aktivní zálohy OS ČR, žádosti o účast na dobrovolném vojenském cvičení. Také rozhodují o schopnosti nebo neschopnosti uchazečů o přijetí do služebního poměru vojáka z povolání. Jejich činnost zahrnuje také mobilizační přípravu a samotné provádění mobilizace.

Vojáci z povolání

Vojáky z povolání se můžou stát osoby, které se dobrovolně přihlásí u příslušného krajského vojenského velitelství, splní všechny náležité podmínky pro zařazení do armády a projdou základním vojenským výcvikem. Náležitosti jsou dosažení věku 18 let, občanství ČR, trestní bezúhonnost, zdravotní způsobilost, vzdělání (minimálně střední odborné) a fyzické testy. Uchazeč také nemůže být členem politické strany a po nástupu musí složit slavnostní přísahu. Základní příprava spočívá v principu učení se, demonstrace naučeného, imitace a praktickém tréninku. Zaměřuje se na osvojení si základních řádů, pořadovou a tělesnou přípravu, na poznání a ovládání ručních zbraní, naučení se bojovým dovednostem a na komplexní polní výcvik. V rámci své služby plní vojáci úkoly vyplývající z právních předpisů a rozkazů nadřízených, zachovávají mlčenlivost vycházejících z výkonu služby, prohlubují svou odbornou kvalifikaci.

³⁶ Ministerstvo obrany ČR. *Koncepce přípravy občanů k obraně státu 2019-2024*. Praha. [online]. MO, 2019. [cit. 2023-07-09]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Koncepce_p____pravy_ob__an____k_obran____st__tu_2019-2024.pdf

³⁷ KRAJSKÁ VOJENSKÁ VELITELSTVÍ. Armáda ČR [online]. Praha: AČR, 2023 [cit. 2023-07-09]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=225876#:~:text=Krajsk%C3%A1%20vojensk%C3%A1%20velitelstv%C3%AD%20jsou%20vojensk%C3%BDm%20spr%C3%A1vn%C3%ADm%20%C3%BA%C5%99adem%20vykon%C3%A1vaj%C3%ADc%C3%ADm,o%20brann%C3%A9%20povinnosti%20a%20jej%C3%ADm%20zaji%C5%A1%C5%A5ov%C3%A1n%C3%AD%20%28brann%C3%BD%20z%C3%A1kon%29>

Samozřejmostí je, že nezneužívají informací, které se dozví v průběhu výkonu služby.

Aktivní zálohy

Zabezpečení obrany ČR definuje ÚZ č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. V rámci tohoto ústavního zákona vznikly ozbrojené síly ČR jako součást zabezpečení státu, včetně aktivních záloh. Jsou to jednotky občanů, kteří se dobrovolně připravují v míru v organických jednotkách na dobrovolné převzetí výkonu branné povinnosti³⁸. Doplnují tak OS ČR v míru, například při přírodních pohromách v rámci záchranných prací, k plnění úkolů Policie ČR, pro operace na území ČR nebo v zahraničí (takzvané *operační nasazení*), ale také za stavu ohrožení státu a za válečného stavu. Cílem vytvoření záloh je také využití zájmu občanů osobně se zapojit do přípravy k plnění úkolů OS a propojení občanů a společnosti s ozbrojenými složkami ČR.

Do aktivních záloh (AZ) může být občan-voják v aktivní záloze začleněn na základě své žádosti, která je schválena správním rozhodnutím ředitele příslušného krajského vojenského velitelství na dobu tří let. Podmínkami k zařazení do AZ jsou občanství ČR, dosažení věku 18 let, trestní bezúhonnost, vzdělání (minimálně vyučení) a prohlášení o nepodporování xenofobie. K začlenění je dále třeba komplexní lékařské vyšetření, evidenční kontrola a ověření osobnostní způsobilosti k vojenské službě. Poté následuje základní příprava o délce čtyř týdnů (nebo dvakrát dva týdny). Příprava vojáků během roku spočívá v pravidelných vojenských cvičení v celkové délce dalších čtyř týdnů v kalendářním roce³⁹. Voják v AZ, který absolvoval minimálně jeden výcvik za kalendářní rok, má nárok na odměnu. Odměna se odvíjí od počtu let v AZ a jeho hodnosti. Do roku 2030 chce armáda docílit zvýšení personálu na 10 000 osob

³⁸ Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)

³⁹ VOJENSKÁ AKADEMIE VYŠKOV. *Průvodce vojáka v záloze*. Vyškov. [online]. 2016. [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: https://www.vavyskov.cz/sites/default/files/field/media/pruvodce_vojaka_v_zaloze_-_stav_3.8.2016.pdf

pomocí aktivní kampaně zaměřené na vojáky z povolání před jejich odchodem ze služebního poměru⁴⁰.

Průběh vojenské služby v AZ se řídí zákonem č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze. Celý výcvik je nepřetržitý a je rozdělen do teoretické přípravy a praktického výcviku. V rámci kurzu základní přípravy se zájemce naučí základní činnosti, které jsou nutné k přežití na bojišti a k boji, či přípravu a údržbu vojenského materiálu k výcviku. Mimo jiné si osvojí si fyzické, psychické a morální předpoklady pro výkon služby vojáka⁴¹.

Dobrovolné vojenské cvičení

Dobrovolné vojenské cvičení (DVC) je určeno pro ty občany, kteří se chtějí osobně rozvíjet a zapojit se do přípravy k plnění úkolů OS ČR, ale z různých důvodů se nemohou připojit k AZ. V rámci tohoto cvičení si mohou vyzkoušet, jaké je to být vojákem a jaké jsou nároky na fyzickou a psychickou kondici jedinců v ozbrojených silách. Je vedeno formou jednorázového kurzu základní přípravy o délce čtyř týdnů, jenž lze rozdělit do dvou modulů dle časové vytíženosti dobrovolníka. Výcvik probíhá na Vojenské akademii ve Vyškově. Je složen ze základní taktické, střelecké, tělesné, topografické a zdravotní přípravy.

Do DVC se může občan zapojit na základě osobní žádosti k příslušnému krajskému vojenskému velitelství. Podmínkou pro povolání k DVC je občanství ČR, dosažení věku 18 let, zdravotní způsobilost, trestní bezúhonnost a prohlášení o nepodporování xenofobie. Splní-li tyto podmínky, může být občan povolán na DVC do 2 let ode dne podání žádosti. Vojáci v záloze absolvující DVC se na rozdíl od AZ v době míru nezavazují nastoupit k výkonu vojenské činné služby pro potřeby OS ČR⁴².

⁴⁰ MO ČR. *Koncepce výstavby Armády ČR 2030*. Praha. [online]. 2019. [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: https://acr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/koncepce__2030.pdf

⁴¹ VOJENSKÁ AKADEMIE VYŠKOV. *Průvodce vojáka v záloze*. Vyškov. [online]. 2016. [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: https://www.vavyskov.cz/sites/default/files/field/media/pruvodce_vojaka_v_zalozce_-_stav_3.8.2016.pdf

⁴² Dobrovolné vojenské cvičení. *Aktivní záloha ozbrojených sil České republiky*. MO: AČR. [online]. 2023 [cit.2023-07-11]. Dostupné z: <https://aktivnizaloha.army.cz/dobrovolne-vojenske-cviceni>

Dobrovolné předurčení

V rámci legislativních změn branných zákonů byl v červenci 2023 zaveden institut dobrovolného předurčení pro doplnění OS. Tato forma zapojení občana do obrany je nejnižší intenzity a občan svým dobrovolným rozhodnutím vyjadřuje svůj kladný postoj k obraně země. Pokud se zhorší bezpečnostní situace, je občan povolán dle rozhodnutí vlády skrze mimořádné opatření a vykoná povinné vojenské cvičení o délce 12 týdnů. Do dobrovolného předurčení je občan povolán, pokud o to písemně požádá na příslušném KVV a má k tomu dostatečný věk (18-60 let), je zdravotně způsobilý (projde zdravotní prohlídkou ve vojenské nemocnici), trestně bezúhonný a prohlásí, že nepodporuje, nepropaguje a nesympatizuje s hnutími, která jsou rasistická a xenofobní. Doba, po kterou je občan zařazen do dobrovolného předurčení je určitá, a to pět let s možností opakovaného prodloužení v případě podání další žádosti občana a potřeba pro OS dále přetrvává. Vojákovi, který byl povolán na vojenské cvičení podle mimořádného opatření vlády náleží po dokončení vojenské přípravy finanční odměna⁴³.

Stanovená záloha státu

Školy a POKOS

Občané jsou vzděláváni a připravováni k obraně státu především ve školách a dalších přidružených školských zařízeních. Rámcové vzdělávací programy (RVP) obsahují informace týkající se bezpečnostního prostředí a obrany státu, nicméně podle statistiky jsou zařazovány do výuky pouze okrajově⁴⁴. RVP jsou podkladem pro vypracování školního vzdělávacího programu, o němž rozhodují jednotliví ředitelé škol. Ti, kdo zpracovávají tyto vzdělávací programy nemusí bezpečnostní témata zohlednit v dostatečném rozsahu a problémem se může stát předávání znalostí pedagogů žákům. Výuka bezpečnostních témat je zahrnuta do různých předmětů a je vyučována na jednotlivých školách odlišně. Předměty, které zahrnují typicky chování občanů za mimořádných událostí, ochranu zdraví,

⁴³ MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Předurčení pro doplnění ozbrojených sil*. Praha. [online]. 2023. [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/scripts/detail.php?pgid=275>

⁴⁴ Meziřezortní expertní pracovní skupina pro výuku bezpečnostních témat zřízena usnesením vlády ze dne 8. března 2017 č. 174 a v rámci aktivit prováděných Ministerstvem obrany na školách.

dopravní výuku a přípravu občanů k ochraně vlasti, jsou zejména výchova ke zdraví a občanská výuka. Znalosti získávají žáci průřezově, proto je především jen na nich spojit si získané informace, aby je mohli využít v reálných situacích. Celkově lze zmínit, že současný stav výuky v oblasti bezpečnosti neodpovídá soudobým potřebám, protože každá škola zapracovává témata do výuky individuálně a rozdílně⁴⁵.

Z dat, která vyplývají z šetření České školní inspekce v roce 2017, je patrná absence některých z těchto znalostí. Proto byl vytvořen ministerstvem obrany dotační program **Příprava občanů k obraně státu**, zkráceně **POKOS**. Ten má proměnlivé zaměření v rámci aktuální bezpečnostní situace. Jeho hlavní náplní jsou aktivity dětí a mládeže, cílem je podpora branně-sportovních a tematických aktivit obyvatelstva a dostatečná informovanost o obraně země. Na akcích ve školách mají žáci možnost za asistence přednášejících si prakticky některé věci vyzkoušet. Cílem programu POKOS je doplnit dosavadní znalosti žáků a občanů, seznámit je s OS ČR, zaujmout a rozšířit povědomí o potřebě zajištění bezpečnosti ve státu, zautomatizovat reakce na krizové stavy, včetně zdravotnické přípravy. POKOS dále nabízí představení zacházení se zbraněmi v rámci zákona, orientaci v přírodním terénu a případné další přežití v něm. Nastiňuje postupy a zásady při evakuaci, technické dovednosti, jako je přežití v extrémních podmínkách a učí zájemce základy sebeobran⁴⁶.

Projekty POKOS zahrnující přípravu pedagogů ZŠ a SŠ navštívilo v roce 2023 na 41 akcích 528 pedagogů, což vychází přibližně 37 pedagogů vzdělaných v bezpečnostní problematice na jeden kraj. Dalších projektových dnů se zúčastnilo ve školách na 35 816 žáků. Prezentace projektu nebo ARMY CAMP se zúčastnilo okolo 1000 osob (2022). POKOS tím oslovil širokou základnu dětí

⁴⁵ ŠIMEK J., HALÍŘOVÁ M. *Škola a válka. Branná výchova v České republice*. Praha. 2021. Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského. ISBN: 978-80-86935-56-0

⁴⁶ MO ČR. *PŘÍPRAVA OBČANŮ K OBRANĚ STÁTU: Příručka pro učitele základních a středních škol*. Praha. [online]. 2023 [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: https://pokos.army.cz/sites/pokos.army.cz/files/dokumenty/zakladni-stranka/prirucka_pokos_2023_06_0.pdf. Vojenský historický ústav Praha.

a zájemců, a má potenciál další jedince v následujících letech přilákat a vzbudit v nich zájem o obranu vlasti⁴⁷.

V rámci tohoto programu ministerstvo obrany vytvořilo *Příručku pro učitele základních a středních škol*, která slouží jako soubor informací o tématech souvisejících se zajišťováním obrany státu. Všechny tyto poznatky by pedagogové měli implementovat do výuky, aby se promítla ve znalostech žáků. Na programu POKOS se podílí Ministerstvo obrany spolu s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy⁴⁸.

Pedagogové základních i středních škol mají zároveň možnost využít kurzů, které pořádá Hasičský záchranný sbor akreditovaný MŠMT. Nabízí kurzy *Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí* a *Příprava škol a školských zařízení na mimořádné události*.

Občané

Mezi volnočasová sdružení, která se zabývají rozvíjením kompetencí, dovedností a znalostí jedinců v oblasti bezpečnosti, můžeme zařadit Český skaut – JUNÁK. Ten sdružuje na 75 000 skautů napříč republikou. Skautský program zahrnuje různorodé činnosti přizpůsobené dětem. Skaut se orientuje na rozvíjení všestrannosti dětí, nástrojem pro ověření jejich znalostí je pak například Svojsíkův závod. V něm děti soutěží v několika disciplínách, kdy jsou rozděleny do skupin a společně překonávají různé úkoly. Při nich se hodnotí první pomoc, řešení krizové situace, umění vyhledávat informace, použití všeobecných znalostí, fyzická zdatnost, manuální zručnost nebo orientace v přírodním terénu či městě. Důraz je pak kladen na praktické využití v dnešním světě a uvědomění sebe sama jako součásti společnosti⁴⁹. Praktičnost JUNÁKA by se mohla přenést také do škol.

⁴⁷ VELITELSTVÍ TERITORIÁLNÍCH SIL. *POKOS v působnosti teritoriálních sil*. Brno. [online]. 2023. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z:

https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Flib.unob.cz%2FKONFERENC%2FPOKOS%2FKonf_POKOS_2.0_2023_06_28_VeTerS.PPSX&wdOrigin=BROWSELINK

⁴⁸ tamtéž

⁴⁹ SKAUT. *Svojsíkův závod*. Ústřední štáb Svojsíkova závodu. [online]. 2023. [cit. 2023-10-04]. Dostupné z: <https://zavody.skaut.cz/ke-stazeni/>

Postgraduální a vysokoškolské vzdělání v oborech zaměřených na bezpečnost je dostatečné a aktuální⁵⁰. Absolventi mají znalosti v oblasti bezpečnostní politiky a umí posuzovat bezpečnostní rizika. Nicméně, nedostatečným a absentujícím je okruh přípravy občanů k obraně státu ve vzdělávacím programu na pedagogických fakultách. Nejbližším pedagogickým předmětem, který se zabývá bezpečnostním systémem, je výchova ke zdraví se zaměřením na vzdělávání nebo zdravotní výchova v pedagogickém oboru výchova ke zdraví. Tento předmět by se mohl povinně zařadit i do dalších pedagogických programů.

Pro přípravu ostatní dospělé populace jsou k dispozici informace skrze masmédi a dostupné jsou také kurzy nad rámec celoživotního vzdělávání, vzdělávací moduly a rekvalifikační programy. Konečným cílem je zajistit, aby společnost a stát byly odolné a schopné čelit současným bezpečnostním výzvám⁵¹.

1.5 Vzdělávací akce pro veřejnost

Armáda pořádá každoročně nespočet akcí, jimiž se snaží přiblížit svou činnost veřejnosti. Mezi některé z nich patří například dny otevřených dveří na Univerzitě obrany, prezentace univerzity na studentských Gaudeamech v Praze a Brně nebo na Brněnském Majálesu. Dále jsou to dny otevřených dveří u některých pluků a na vojenských letištích, pietní a vzpomínkové akty, výroční akce armády, army dny a ukázky vojenské techniky na dnech dětí. Velkou akcí je Tankový den v prostorách Vojenského technického muzea Lešany. Významnou je také každoroční Konference Naše bezpečnost není samozřejmost pořádaná spolkem Jagello 2000 s odborníky na bezpečnostní tematiku a aktuální problémy.

ARMY TEST

ARMY TEST je sportovní akce pořádaná Armádou ČR, která se zaměřuje na dobrovolníky-uchazeče z řad civilistů všeho věku od 6 do 60 let. Cílem této akce je, aby si veřejnost vyzkoušela jednotlivé disciplíny pod dohledem instruktorů z řad

⁵⁰ Nařízení vlády č. 275/2016 Sb., o oblastech vzdělávání ve vysokém školství

⁵¹ MO. *Koncepce přípravy občanů k obraně státu 2019-2024*. POKOS. [online]. 2019. [cit. 2023-10-04]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Koncepce_p____pravy_ob__an____k_obran____st__tu_2019-2024.pdf

vojáků z povolání nebo členů aktivní zálohy. Tito instruktoři musí být sami absolventi ARMY TESTu. Tato akce se pořádá pravidelně po celé republice, nejlepší uchazeči mají možnost zúčastnit se speciálu ARMY TEST Best Of! Soutěží se v pěti disciplínách, a to ve shybech (přítazích na hrazdě), sedech-lezích, klicích, běhu na dvanáct minut a dřepch čelem ke zdi. Pro děti jsou tyto disciplíny upraveny vzhledem k jejich věkové kategorii. Ženy a muži jsou hodnoceni podle limitů své věkové kategorie, stejně jako vojáci a vojákyně během každoročního přezkoušení⁵².

Branná soutěž WOLFRAM

Branná soutěž WOLFRAM je určena pro žáky základních a středních škol Moravskoslezského kraje a je zahrnuta jako podpůrná aktivita problematiky POKOS. Je pojmenována na počest operace WOLFRAM, která proběhla jako paradesantní výsadek během druhé světové války Štábem pro vybudování branné moci v oblasti Frýdku-Místku. Akce je již několik let uskutečňována ve spolupráci KVV Ostrava, Moravskoslezským krajem, Českým červeným křížem a střelnici Corrado. Žáci se seznamují a plní znalostní testy a testy zdatnosti. Soutěží v disciplínách: střelby ze vzduchovky, bojová dráha, silový trojboj, hod granátem, laserová střelnice, jízda na raftech, poskytování první pomoci a vědomostní test o akci Wolfram a Ostravské operaci. Vítězové oblastních kol se setkávají v rámci krajského kola ve Vojenském výcvikovém prostoru Libavá⁵³. Tato branná soutěž pro školy není v republice ojedinělá, obdobnou pořádá také KVV Pardubice nebo KVV hlavního města Prahy.

Akce Bahna

Tato akce se pořádá od roku 1990 v prostorech Zadních Bahen u Strašnic v okrese Rokycany a je dnem pozemního vojska AČR. V rámci programu má veřejnost možnost seznámit se s bojovou technikou armády, včetně dynamických ukázek za přítomnosti armády, HZS ČR a PČR nebo Věžeňské služby. Část je

⁵² AČR. *ARMY TEST*. [online]. Praha. 2022. [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://www.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/army-test.pdf>

⁵³ KVV OSTRAVA. *Branná soutěž Wolfram zahájena, vítězové oblastních kol se střetnou na Libavé*. [online]. 2022. [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://kvv-ostrava.army.cz/aktuality/branna-soutez-wolfram-zahajena-vitezove-oblastnich-kol-se-stretnou-na-libave>

zaměřena také na historickou přehlídku techniky a historické ukázky. Na akci se prezentují také zbrojařské firmy, Vojenská policie a návštěvníci mohou zavítat do náborového střediska AČR. Akce je velmi oblíbená, 33. ročník v roce 2023 navštívilo na 50 000 návštěvníků⁵⁴.

Dny NATO

Dny NATO v Ostravě a Dny vzdušných sil AČR jsou každoroční akcí pořádanou od roku 2001 na letišti v Mošnově. Jedním z hlavních organizátorů je spolek Jagello 2000 společně s Generálním štábem AČR, HZS Moravskoslezského kraje, Krajským ředitelstvím policie Moravskoslezského kraje, Zdravotnickou záchrannou službou Moravského kraje a Letištěm Leoše Janáčka Ostrava. Podporu zajišťuje taky MO ČR nebo Public Diplomacy Division NATO.

Cílem akce je ukázka vojenské techniky, jíž disponuje ČR a její NATO spojenci a zdůraznění role mezinárodního společenství pro zajištění bezpečnosti země. Akce se účastní také jednotky IZS, Městská policie Ostrava, Celní správa ČR a soukromé subjekty. Dvoudenní program se každý rok obměňuje, stejně jako mezinárodní účastníci z řad NATO. Akce lze sledovat také online. Ročník 2023 navštívilo na 185 000 návštěvníků a za jejich podpory byla představena nejnovější vojenská technika, která je využívána státy NATO. Partnerem ročníku bylo s největším počtem bojeschopné techniky Polsko. Veřejnost mohla vidět akrobatickou show, premiérové vystoupení bezpilotního letounu Bayraktar TB-2, tanky Leopard 2A7V a dalšími nové přírůstky do výbavy vojsk států NATO⁵⁵.

1.6 Spolupráce s NATO

Pro Českou republiku je klíčové členství v NATO, zejména kvůli kooperaci s ostatními státy Evropy v oblasti bezpečnosti a čelení společným hrozbám. Posiluje vzájemnou jednotu, soudržnost a solidaritu. Severoatlantická aliance má tři základní úkoly, a to: odstrašování a obranu, prevenci a řízení krizí a spolupráci pro zajištění bezpečnosti. Pro udržení trvalé bezpečnosti se musí napříč aliancí

⁵⁴ Nadace pozemního vojska AČR. *Den pozemního vojska Bahna 2023*. Rokycany. [online]. 2023. [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://www.bahna.eu/>

⁵⁵ DNY NATO. *DNY NATO V OSTRAVĚ & DNY VZDUŠNÝCH SIL AČR 2023*. Ostrava. online]. 2023. [cit. 2023-12-27]. Dostupné z: <https://www.natodays.cz/uplynule-rocniky>

každý z členů zasloužit o zlepšení připravenosti a schopnosti reagovat. I proto je potřeba neustále posilovat obranné plány, modernizovat strukturu NATO a také zefektivnit celý systém pro krizové situace. Toho je možné docílit skrze pravidelná cvičení mnohonárodnostních praporů nebo plošného rozmístění obranných jednotek a munice⁵⁶.

ČR je jedním z účastníků zahraničních aliančních operací a misí. Díky své jedinečné poloze ve středu Evropy plní důležitý úkol v zajištění obrany východního křídla NATO na jeho vnější hranici. Armáda ČR je zastoupena v misích jako jsou Response Force, EU Battle Groups nebo v rámci posílené předsunuté vojenské přítomnosti na východě Evropy (enhanced Forward Presence)⁵⁷.

Česká republika se musí aktivně podílet na rozvoji NATO i EU. Obrana státu v případě konfliktu závisí na pomoci ze strany NATO. I proto musí ČR být stále připravena k plnění závazků, zejména v případě přímého napadení člena aliance. Dlouhodobě musí ČR zajistit všehoschopný charakter armády. Schopnost zaručit se těmito kvalitami musí být podpořena alokací dostatečného množství finančních zdrojů pro celý systém obrany. ČR musí splnit svůj závazek a vynaložit 2 % HDP do svého obranného rozpočtu, stejně jako zbylí členové NATO⁵⁸.

⁵⁶ NATO. *NATO 2022 Strategic Concept*. Madrid, 2022. [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf

⁵⁷ MO ČR. *Obranná strategie České republiky*. Praha. [online]. 2017. [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Obrann___strategie_2017_-_CZ.pdf. s.11-13

⁵⁸ WALES SUMMIT NATO. *Wales Summit Declaration*. Wales. [online] 2014. [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/sede/dv/sede240914walessummit/_sede240914walessummit_en.pdf

2 Polsko

Soudobá bezpečnostní situace v sousedních státech Polské republiky je velmi proměnlivá a nestabilní. Polsko se nachází na východní hranici NATO a Schengenského prostoru a je tak nárazníkem mezi východem a západem. Autoritářský režim v Bělorusku, migrační problémy na běloruských hranicích, válka na Ukrajině a s tím spojená migrace obyvatel do sousedních států, *cold peace* v Kaliningradské oblasti, to vše jsou potenciální spouštěče konfliktu. Je proto nutné, aby bylo Polsko neustále připraveno čelit těmto situacím, které můžou ohrozit jeho integritu.

Vlivem cíleného podněcování nelegální migrace Běloruskem je stále nutná zvýšená pohotovost a kontrola na jejich společných hranicích. Migranti, převážně z Iráku, ale i dalších zemí blízkého Východu, se snaží překonat hranici a získat status uprchlíka v EU. K tomu jim pomáhá běloruská pohraniční stráž, mimo jiné taky dodávkami prostředků pro překonání překážek na hranicích. Část hranice (přibližně 180 km z ní) je zabezpečena skrze pětimetrový plot opatřený žiletkovým drátem, čidly a kamerami⁵⁹. Cílem Běloruska je díky tomuto nekontrolovatelnému návalu uprchlíků destabilizovat EU. Polsko proto posiluje zabezpečení hranic a na vnějších hranicích má nejen příslušníky hraniční stráže, ale i FRONTEX.

Hot spot, úžina mezi Litvou a Polskem, tedy Suwalcký průsmyk, který je strategickým bodem a Kaliningradská oblast, Ruská enkláva a vojenská základna, je asi nejslabším místem NATO. I proto bylo v rámci bezpečnostního summitu ve Varšavě v roce 2016 rozhodnuto, že v Polsku budou rozmístěny mnohonárodnostní prapory NATO enhanced Forward Presence (eFP). Tyto prapory jsou plně bojeschopné a představují ochranu východní hranice NATO a bezprostřední reakci na Ruskou agresi a prvek politiky odstrašení⁶⁰.

Dalším faktorem ovlivňující bezpečnost v Polsku je současný konflikt na Ukrajině. Bezprostřední blízkost války vyžaduje, aby byla polská armáda stále v pohotovosti

⁵⁹ PROTECTING RIGHTS AT BORDERS. *Walls & high tech at Europe's borders*. Dánsko. [online]. 2022. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: https://pro.drc.ngo/media/2cqnt3oq/prab_-_policy-note_-_walls-and-high-tech-at-europe-s-borders.pdf. s.5

⁶⁰ ALLIED LAND COMMAND NATO. EFP. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://lc.nato.int/operations/enhanced-forward-presence-efp>

a byla připravena jednat. Polské hranice překročilo celkově k září roku 2023 na 15 milionu uprchlíků z Ukrajiny, především žen a dětí. K dlouhodobému pobytu se z nich přihlásilo okolo jednoho milionu osob⁶¹, což je zapříčiněno také mobilizací a zákazem vycestování mužů mezi 18-60 lety. Počty uprchlíků v dnešních dnech nejsou tak vysoké, nicméně se jich v Polsku stále nachází vysoký počet. Tato demografická anomálie může být v budoucnu velmi problematická, nejen co se týče bezpečnostního aspektu. Navíc se spolu s nárustem uprchlíků a obyvatel z Ukrajiny rozšiřuje protiukrajinská nálada, která je rozdmýchávána především ruskými zpravodajskými službami.

Demografická situace se také projevuje v konotaci s nízkou porodností v Polsku a stárnutí populace. Vysoká inflace v zemích Evropy, nestabilní ekonomický vývoj v kombinaci se slabými zákony mohou vyústit v budoucí krizi, nebo i konflikt.

Polsko využívá rámec totální či komprehenzivní obrany, tedy maximalizace efektivního společného úsilí státu a společnosti. Tento přístup zahrnuje efektivní využití všech nástrojů moci státu, zdrojů a zapojení soukromého sektoru a občanů.

2.1 Instituce zabezpečující obranou politiku státu

Prezident

Prezident jakožto nejvyšší představitel státu rozhoduje v mnoha záležitostech obrany. Dohlíží na suverenitu a bezpečnost státu, celistvost a nedělitelnost území. Spolupodílí se s premiérem země mimo jiné na konečné ratifikaci mezinárodních dohod o míru, spojeneckém, vojenském a politickém uspořádání. Je vrchním velitelem ozbrojených sil, v době míru přebírá jeho pravomoci nad OS ministr národní obrany. Na jeho žádost určuje, jak se budou dále rozvíjet OS dle aktuální národní bezpečnostní strategie. V případě potřeby polský prezident rozhoduje na žádost předsedy vlády o vyhlášení nebo změně konkrétního krizového stavu státu. V případě ozbrojeného útoku na území Polska nebo v případě plnění mezinárodní dohody ke kolektivní obraně nařizuje všeobecnou nebo částečnou mobilizaci

⁶¹ ACAPS. *ACAPS Briefing note-Ukraine/Poland*. ACAPS. [online]. 2023. [cit. 2023-11-02]. Dostupné z: <https://reliefweb.int/report/poland/acaps-briefing-note-ukrainepoland-loss-temporary-protection-status-and-social-benefits-ukrainian-refugees-poland-03-november-2023>

a použití OS Polska. Během válečného stavu vymezuje úkoly ozbrojených sil a může rozhodnout o jejich použití k obnovení normálního fungování státu⁶². Prezident jmenuje a odvolává členy Národní bezpečnostní rady, která je mu poradním orgánem v oblastech vnitřní i vnější bezpečnosti státu. Rada připravuje posudky a odborná stanoviska pro řešení bezpečnostních otázek a poukazuje na hrozby ohrožující zájmy Polska. V případě válečného stavu rozhoduje o nasazení ozbrojených sil a určuje jejich úkoly. Dále schvaluje na žádost velitele OS operační plány a konkrétní použití ozbrojených sil⁶³. V neposlední řadě také nařizuje částečnou anebo celkovou mobilizaci. Prezident také prosazuje a je patronem vlasteneckých a obranných projektů obyvatelstva.

Národní bezpečnostní rada

Národní bezpečnostní rada, též známá jako *Rada Bezpieczeństwa Narodowego*, slouží jako poradní orgán prezidenta v oblasti zajištění bezpečnosti ve státě. Jeho úkolem je zpracovávání informací z dokumentů a jiných materiálů poskytnutých orgány veřejné moci, které se zabývají vnitřní a vnější bezpečností. Připravuje výstupy ze svých zasedání a vypracovávají další materiály, které souvisí se záležitostmi Rady pro další zainteresované subjekty. Jeho členy jsou maršálek a předseda Sejmu, premiér, ministři obrany, vnitra a vnitřní správy, zahraničních věcí a takové předsedové poslaneckých klubů zastoupených v Sejmu a v Evropském parlamentu⁶⁴.

Rada ministrů

Rada ministrů je výkonným orgánem, a v jejím čele stojí předseda, je obdobou české vlády. K úkolům Rady patří zpracování a tvorba národních bezpečnostních strategií, plánování a realizace obrany státu v případě ohrožení a plánování

⁶² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Polska. [online]. 1997. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.prezydent.pl/prawo/konstytucja-rp/v-prezydent-rp.čl.134-136>

⁶³ USTAWA o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej. Polska. [online]. 2002. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/01/ustawa_o_stanie_wojennym_oraz_o_kompetencjach_naczelnego_dowodcy_sz.pdf

⁶⁴ RADA BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO. *Rola RNB*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.bbn.gov.pl/pl/rada-bezpieczenstwa-nar/rola-rbn/6000,Rada-Bezpieczenstwa-Narodowego.html>

obránných projektů jak pro civilní obyvatelstvo, tak i pro OS. Celkově lze říci, že se Rada podílí na krizovém řízení na území Polska. Dále se zabývá přípravou systému pro řízení národní bezpečnostní obrany. Rada ministrů se podílí na identifikaci hrozeb. Připravuje systém stálých služeb, které musí fungovat při ohrožení státu. V neposlední řadě se zabývá systémem výcviku obrany a sleduje jeho průběh a stav a určuje počet vojáků v činné službě. Během válečného stavu rozhoduje o spuštění systému řízení obrany státu a přechod na bojové strategie⁶⁵.

Vládní bezpečnostní centrum

Vládní bezpečnostní centrum neboli *Rządowe Centrum Bezpieczeństwa* je zřízeno na základě zákona o krizovém řízení. Je podřízeno předsedovi vlády a slouží také jako poradní krizový orgán. Sestává z předsedy vlády, ministra národní obrany, ministra pro vnitřní záležitosti, ministra zahraničních věcí a dalšími členy, kteří jsou odpovědní za činnost veřejné správy. Zabývá se civilním plánováním, to zahrnuje veškerou reakční činnost na hrozby, jejich analýzu, sestavování Národního plánu krizového řízení, plánování použití OS Polské republiky a činnost podpory orgánů veřejné správy. Činnost také spočívá ve schvalování plánů krizového řízení jednotlivých ministerstev, jednotného krizové komunikace s obyvatelstvem. V oblasti vzdělávání a prevence zajišťuje organizování a cvičení v oblasti obranné přípravy státu, účast na národních a mezinárodních krizových cvičeních. Připravuje také strategickou komunikaci s veřejností a varování před hrozbami zveřejňuje na svých sociálních sítích⁶⁶.

Ministerstvo vnitra a správy

Ministerstvo vnitra a správy Polské republiky má částečně stejnou agendu, jako MV ČR. Toto ministerstvo se zabývá otázkami veřejné správy, vnitřními věcmi, ale i náboženskou agendou. Má na starosti koordinaci Policie, Státního hasičského sboru, Hraniční stráž, tedy policejně-vojenského útvaru s úkolem nejen hraniční

⁶⁵ USTAWA o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej. Polska. [online]. 2002. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20021561301/T/D20021301L.pdf>

⁶⁶ RZĄDOWE CENTRUM BEZPIECZEŃSTWA. *Co robimy?* Warszawa. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/rcb/zarzadzanie-kryzysowe>

kontroly, ale také zajištění bezpečnosti a celistvosti státu⁶⁷ a Službu ochrany státu, která má na starosti ochranu strategických budov a významných osob. Ministerstvo vnitra a správy má na starosti odbor bezpečnosti, civilní ochrany a krizového řízení, veřejného pořádku, a také mezinárodních vztahů a migrace⁶⁸.

Ministerstvo národní obrany

Jeho úkolem je posoudit hrozby a vytyčit možnosti obrany státu. Zároveň také koordinuje úkoly orgánů a složek státní správy či samosprávy, které vyplývají z potřeb pro obranu. V případě válečného stavu je vrchním velitelem ozbrojených sil ministr obrany. Jeho úkoly zahrnují velení ozbrojeným silám s cílem odrazit ozbrojený konflikt, spolupráce se spojenci v případě kolektivní obrany a určení potřeb ozbrojených sil v terénu, včetně spolupráce s nevojenskými složkami státu. Ministr obrany také řídí odbor národní obrany a zprostředkovává obranu skrze rozdělování úkolů pro státní správu⁶⁹.

Vojvodství

Vojvoda posuzuje hrozby a koordinuje pomoc v regionech. Řídí projekty, které se zabývají zvýšením obranyschopnosti státu a deleguje tyto úkoly na nižší samosprávné celky. Jeho úkolem je koordinace činností při mobilizaci mezi obyvatelstvem a vojenskými útvary. Poskytuje také nezbytné služby zajišťující obranu země, organizuje použití regionálních sil a prostředků k obraně státu a vojvodství, současně provádí kontrolu těchto kroků. Dále provádí osvětu nutnou k přípravě obrany a provádí výcvik. Vojvodství a místní orgány jsou způsobilé za náborovou činnost.

Vojvodství odpovídá za schvalování krizových plánů okresů a vydávání doporučení starostům okresů při krizových situacích. Veškeré úkoly jsou

⁶⁷ STRAŻ GRANICZNA. *Współpraca*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.strazgraniczna.pl/pl/straz-graniczna/wspolpraca/1647,Glowne-obszary-wspolpracy-miedzynarodowej-Strazy-Granicznej.html>

⁶⁸ SOP. *Sluzba Ochrony Panstwa*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-09-07]. Dostupné z: <https://www.sop.gov.pl/pl/o-sluzbie/632,Sluzba-Ochrony-Panstwa.html>

⁶⁹ USTAWA o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej. Polska. [online]. 2002. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/01/ustawa_o_stanie_wojennym_oraz_o_kompetencjach_naczelnego_dowodcy_sz.pdf

prováděny na úrovni vojvodství v kooperaci s orgány veřejné správy. Podpůrným orgánem je v každém vojvodství tým krizového řízení vojvodství⁷⁰.

Okresy a obce

Okresy a obce mají stejné pravomoci jako vojvodství, ovšem jen ve svém správním území. Posuzují současné a možné hrozby ovlivňující bezpečnost, připravují návrhy krizových řízení a současně implementují plány krizového řízení, které jim zadávají nadřízená vojvodství. Vypracovávají a předkládají své vlastní okresní plány krizového řízení a postupují ho vojvodství. Monitorují, plánují, reagují na hrozby, a hlavně, zajišťují bezpečnost v okrese. Dodávají informace o hrozícím nebezpečí veřejnosti skrze komunikační kanály. Zabývají se doporučením obcí a schvalují plány krizového řízení obcí. Okresy se podílí na školení a cvičení v oblasti krizového řízení. Doporučují a provádí také projekty pro jednotlivé obce a města vyplývající z jejich operačního plánu pro krizové fungování. Opatření v případě krizového stavu má povinnost přijmout ten orgán, který se o hrozbě dozvěděl jako první a zároveň musí bezprostředně informovat nadřazené orgány⁷¹.

2.2 Strategie a dokumenty obranné politiky státu – Plány obrany státu

The Concept of Defence of the Republic of Poland

(Koncepcja obronna Rzeczypospolitej Polskiej)

V tomto dokumentu je vytyčeno, jak by měla Polská armáda vypadat do roku 2032. Obsahuje přesně vymezené cíle a jak jich dosáhnout, včetně unifikace armády. Přípravu doporučení pro efektivní reakci vůči krizovým situacím a hrozbám umožnila analýza bezpečnostního prostředí z roku 2016 – Strategické hodnocení obrany (*Strategiczny Przegląd Obrony 2016*). Od tohoto dokumentu jsou odvozeny všechny programy rozvoje polských OS. Rozbor soudobých výzev

⁷⁰ USTAWA o zarządzaniu kryzysowym. Polska. [online]. 2007. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/zarzadzanie-kryzysowe-17348453>

⁷¹ tamtéž

a obranné politiky umožnil vytvořit aktuální obranné programy odpovídající na nové trendy v bezpečnostním prostředí⁷².

Polský model moderních OS je sestaven na základě analýzy a implementace zkušeností ze soudobých konfliktů, pozorování expertů a využití plánování válečných her (simulace jakékoliv válečné operace jakýmkoliv způsobem). Do systému byl promítnut také celkový výsledek cvičení ZIMA-2017. Tato specifická akce byla připravena více než padesáti experty z bezpečnostního prostředí. Výsledkem bylo nacvičení si důležitých strategických rozhodnutí, rychlá adaptace na změnu a ukázka dopadů na mezinárodní prostředí⁷³.

Obranná politika bude realizována pod vedením ministerstva národní obrany Generálním štábem polských OS. Celkově ale obrana vyžaduje, aby armáda jasně spolupracovala s ostatními složkami státu. Stejně jako armáda provádí svou mobilizaci, musí být i Rada ministrů, ústřední orgány, orgány místní správy a podniky se zvláštním významem pro národní bezpečnost připraveni přejít do stavu nejvyšší pohotovosti. Cílem do roku 2032 je tedy vytvořit jednotný manuál pro nevojenskou obrannou přípravu státu a zvýšit znalosti o obraně mezi lidmi s klíčovými manažerskými funkcemi pracujícími pro stát. To vše musí nabízet praktický mechanismus řešení. Systém vyžaduje otevřenost vůči různým možnostem řešení za využití interaktivních systémů a asistence počítačů.

Dokument klade důraz na provádění intenzivního cvičení a válečné hry, díky nimž lze natrénovat protiútok proti možnému konfliktu. Síly obrany se budou plně rozvíjet a budou podporovány operačními jednotkami v rámci krizového řízení. Polská armáda bude plně kooperovat s institucemi odpovědnými za získávání informací a díky tomu se zefektivní krizová komunikace. Zároveň bude komunikovat napříč všemi úrovněmi OS, kooperovat s vojenskými a nevojenskými útvary, a to pod dohledem expertních skupin. Pomocí těchto atributů bude rozvoj OS realističtější a odpovídající trendům. Polská armáda bude především

⁷²MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Polska obronność*. Polska. [online]. 2016. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/polska-obronnosc>

⁷³DEFENCE 24. *MON sprawdziło nowy system dowodzenia. Koniec cwiczen ZIMA-17*. Polsko. [online]. 2017. [cit. 2023-09-09]. Dostupné z: <https://defence24.pl/mon-sprawdziło-nowy-system-dowodzenia-koniec-cwiczen-zima-17>

zaměřena na to, aby se uměla adaptovat na technologický boom a vývoj. V plánu je celková reforma současného systému velení a řízení OS za pomoci automatizovaných systémů a programů. Praktickým řešením pro získání dat je kombinace klasické analytické techniky, specializovaných IT nástrojů a také simulací. To umožní efektivní a snadnou výměnu dat mezi jednotlivými úrovněmi velení. Dalším klíčovým aspektem je vytvoření podmínek pro rychlou mobilizaci v případě nutnosti zajištění kolektivní obrany. Celková proměna OS spočívá také ve snazším přechodu z mírového stavu „P“ do válečného stavu „W“.

Potřebuje-li polská armáda doplnit svůj personální stav, musí se stát více konkurenceschopná a atraktivní na trhu práce. Je nutné, aby podmínky pro službu vlasti byly na profesionální úrovni a aby armáda využila svůj plný potenciál. Musí proto svým zaměstnancům nabídnout ty nejlepší možné pracovní podmínky, včetně umožnění osobnostního a kariérního růstu a být skutečně zaměstnavatelem, který nabízí ty nejlepší podmínky pro specialisty. Vzdělávání musí být přizpůsobeno stále se měnícím potřebám armády a musí být nejen teoretické, ale i praktické a opravdu využitelné. Důležité je, aby OS připravovaly i své civilní zaměstnance. Jejich přehled by měl být široký i v oblasti přípravy vojenských pracovních jednotek⁷⁴.

Moderní polské OS budou získávat nové vybavení díky analýze dat a přísné metodologii z výzkumu, například na základě dat získaných ze cvičení. Pomocí implementace nových prvků je možné snížit asymetrii v oblasti bezpečnosti a zajistit větší odstrašující potenciál. Dozbrojování a obnova se bude odvíjet podle Národní politiky vyzbrojování. Cílem do roku 2030 je dosáhnout financování obranného rozpočtu minimálně na 2,5-3,0 % HDP a ukotvit toto procento zákonem⁷⁵.

V současné době patří polský hrubý domácí produkt investovaný do armády a obrany spolu s Velkou Británií, Pobaltím a USA je jedním z nejvyšších. Polská

⁷⁴ MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Koncepcja obronna Rzeczypospolitej Polskiej*. Polsko. [online]. 2017. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: https://www.gov.pl/attachment/78e14510-253a-4b48-bc31-fd11db898ab7&ved=2ahUKEwixolz056-EAxXs_7sIHZenCnkQFnoECA0QAQ&usq=AOvVaw2-aw3xdFHxLcx0pSCHw9z9

⁷⁵ USTAWA O obronie ojczyzny. Polska. [online]. 2022. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/obrona-ojczyzny-19220069>

armáda se stává světovým lídrem udávajícím trendy a její podíl na rozhodování ve věcech kolektivní obrany NATO by měl být více než znatelný⁷⁶. V posledních letech byly výdaje na obranu Polska dle záznamů SIPRI takové:

	Vojenský personál (v tisících)	Výdaje na obranu (v milionech zlotých → *5,75 na české koruny)	Výdaje na obranu – podíl na HDP (%)
2018	109,5	42,824	2,02
2019	113,1	45,404	1,98
2020	116,2	52,110	2,23
2021	121,0	58,304	2,22
2022	122,5	73,850	2,42

Tabulka č. 2: SIPRI. Výdaje na obranu – Polsko

National Security Strategy of the Republic of Poland

(Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej)

Tento koncept o společné obranné politice státu se nyní nachází ve fázi implementace. Jeho cílem je nejen to, aby Polsko budovalo lepší a vycvičenější vojsko, ale tvořilo zákony, které zjednoduší nasazení celého obranného systému v krizových situacích. Klade důraz na vzdělávání a školský systém, navyšování obranných kapacit, ale také na kooperaci celého polského národa v případě nenadálých hrozeb. Vyzdvihuje jednotu civilně-vojenského průmyslu i infrastruktury.

Jednou z priorit tohoto dokumentu je integrovat systém řízení národní bezpečnosti, tedy vytvořit nadresortní mechanismus pro koordinaci bezpečnosti. Musí také odpovídat a být sladěn s mechanismem Severoatlantické aliance tak, aby se zjednodušil spolupráce při přechodu ze stavu míru na válečný stav.

⁷⁶ SIPRI. *Defence Expenditures of NATO Countries (2014-2022)*. [online]. Stockholm. 2022. [cit. 2023-10-13]. Dostupné z: https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-05/20220611_natopub_defence_expenditure_of_nato_countries_2014-2022_a_1.pdf

Odolnost státu lze posílit i díky zapojení všech orgánů veřejné moci, školských a vzdělávacích zařízení, nevládních organizací, a především občanů do bezpečnostní problematiky. Občané musí být neustále vzděláváni, musí si uvědomovat svou důležitost v zapojení do celého systému. V rámci vzdělávacích akcí musí být akcentováno národní uvědomění, občanské povinností a prosociální chování Poláků. Významným prvkem je také nutnost předefinování systému civilní obrany a ochrany tak, aby byl univerzální a aplikovatelný na neustále se měnící bezpečnostní prostředí. OS Polska musí posílit své obranné schopnosti skrze častější vzdělávací akce, školící programy a adaptací na nové operační prostředí. Nepřátelské armády cizích mocností využívají asymetrických prostředků při útocích, proto je třeba zefektivnit obranné mechanismy OS. Realizace programu budování sil územní obrany je proto více než žádoucí, stejně jako tvorba programu pro společnou obranu a připravenost občanů v zemi⁷⁷.

Program Rozwoju Sił Zbrojnych RP

Program rozvoje polských ozbrojených sil je utajovaným dokumentem, který je základem pro řízení a velení OS na všech úrovních armády. Obsahuje podrobné plány pro následující roky a kroky, jimiž lze cíleného rozvoje docílit. Dokument zahrnuje především formování sil územní obrany a rozvoj armády, budování systému kybernetické obrany, implementaci nového systému velení a řízení OS, modernizaci, adekvátní a akceschopnou bojovou připravenost východního křídla NATO a podporu bojového zabezpečení armády. Součástí je také početní a bojové složení jednotlivých útvarů OS⁷⁸.

Ustawa o obronie ojczyzny

Zákon o obraně vlasti přijatý v roce 2021 a účinný od dubna roku 2022 je komplexním zákonem o 450 stranách. Nahradil 14 starších zákonů donedávna roztržštěně upravujících velikost armády, financování, fungování vojáků v záloze.

⁷⁷ MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*. Polska. [online]. 2020. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/Strategia_Bezpieczenstwa_Narodowego_RP_2020.pdf

⁷⁸ MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Program Rozwoju Sił Zbrojnych RP*. Polska. [online]. 2017. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/program-rozwoju-sil-zbrojnych-rp>

Pokrývá veškeré aspekty zabezpečení obrany, zakotvuje povinnost bránit vlast, složení ozbrojených sil Polska. Zabývá se principy rozvoje OS, orgány zabezpečující obranu státu, náboru vojáků a záloh do armády, prostupování celým systémem. Tento zákon ukotvuje povinnost splnit závazky nejen vůči NATO, ale především kvůli obranyschopnosti země a investovat 3 % HDP do obrany. Díky tomuto zákonu došlo k obměně organizace vojáků v záloze (o níž bude podrobný rozbor v dalších kapitolách), zjednodušuje proces náboru a udržení stávajících vojáků. Zabývá se financováním nákupů, které může Ministerstvo národní obrany realizovat prostřednictvím nákupů na leasing⁷⁹.

2.3 Ochrana obyvatelstva

Ochrana obyvatelstva je prováděna především skrze plány civilní obrany. Zahrnuje přípravu plánů krizového řízení, které obsahují charakteristiku hrozeb, úkoly a povinnosti všech, kdo se podílí na krizovém řízení a seznam sil a prostředků co lze použít pro jeho řešení.

Informování právnických a fyzických osob o ohrožení je v gesci obecního úřadu a poté nadřazených institucí, jako je vojvodství nebo ministerstvo národní obrany. Zajímavým rozšířením o informovanosti obyvatel o hrozbách je bezplatná univerzální služba ve formě aplikace s názvem Regionální varovný systém. Tento systém pokrývá celé Polsko a za jeho obsah odpovídá nejen Ministerstvo vnitra a správy, ale i vojvodství a jejich střediska krizového řízení. Obsahuje informace o krizovém řízení a návody, jak postupovat v případě nebezpečí. Informuje občany o dopravních nehodách v regionu, požárech nebo jiných mimořádných situacích⁸⁰.

Krizové stavy

V případě ohrožení státu, ať už vnějšího nebo vnitřního, může být vyhlášen stav přírodní katastrofy, nouzový stav nebo válečný stav. Tyto stavy musí

⁷⁹ MICHAŁ OLEKSIEJUK. *Najważniejsze założenia ustawy o obronie ojczyzny*. Polska. [online]. 2022. [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://pulaski.pl/komentarz-pulaskiego-najwazniejsze-zalozenia-ustawy-o-obronie-ojczyzny-michal-oleksiejuk/>

⁸⁰ MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI. *Regionalny System Ostrzegania*. Polska. [online]. 2021. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/mswia/regionalny-system-ostrzegania>

korespondovat se stupněm ohrožení státu. Nejnižším krizovým stavem je **stav přírodní katastrofy**.

Stav nouze je vyhlášen při zvláštních situacích, které ohrožují ústavní systém státu, bezpečnost občanů nebo veřejný pořádek. Je vyhlášen pro určité území, nebo jeho oblast. Může být vyhlášen jen pomocí zákona, a to Sejmem na dobu 90 dní. Opatření přijatá v důsledku zavedení tohoto stavu musí odpovídat stupni ohrožení s cílem obnovy normálního fungování státu⁸¹.

Válečný stav je nařízen v případě vnějšího ohrožení státu, do něhož jsou zahrnuty i teroristické nebo kybernetické aktivity. Tento stav vyhláší prezident Polska buď na části území, nebo pro celý stát. V případě tohoto stavu je nutné uvést zasaženou oblast, stupeň a povahu ohrožení⁸².

2.4 Příprava obyvatel na válečný konflikt

Ozbrojené složky Polska slouží k ochraně nezávislosti státu a jeho nedělitelnosti území, stejně jako k zajištění bezpečnosti a nedotknutelnosti jeho hranic⁸³. V nejvyšším zákoně Polska, v Ústavě je zakotvena povinnost každého občana bránit vlast. Polští občané jsou povinni plnit povinnosti plynoucí z mobilizačního nařízení. To se vztahuje v případě vyhlášení válečného stavu na všechny zdravé a věkem schopné polské občany mezi 18 a 63 lety⁸⁴.

Členové a dobrovolníci organizací zaměřující se na společensky užitečnou činnost k posílení bezpečnosti státu a občanů mohou být zapojeni do společného programu s armádou. Mohou se tak podílet na vzdělávacích akcích pro veřejnost.

Z obavy o bezpečnost byl přijat speciální zákon, *Ústawa o Obronie Ojczyzny*, který dále upravuje podmínky pro armádu a specifikuje obranu země.

⁸¹ USTAWA o stanie wyjątkowym. Polska. [online]. 2002. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20021130985/T/D20020985L.pdf>

⁸² tamtéž

⁸³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Polska. [online]. 1997. [cit. 2023-10-22]. čl.84. Dostupné z: <https://www.prezydent.pl/prawo/konstytucja-rp/v-prezydent-rp>

⁸⁴ USTAWA o stanie wyjątkowym. Polska. [online]. 2002. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20021130985/T/D20020985L.pdf>

Kwalifikacja wojskowa

Od ukončení základní povinné vojenské služby se v Polsku od roku 2009 uskutečňují vojenské odvody – *kwalifikacja wojskowa*, a jsou v gesci vojvodství a vojvodských vojenských velitelství. Odvody jsou zdrojem informací o fyzickém a psychickém zdraví mladých lidí po dovršení 19 let pro vojenské účely. Povinnost zúčastnit se odvodu se týká také žen, které jsou v daném věkovém okruhu a mají vojenské vzdělání nebo vhodnou specializaci pro armádu. Odvodu se také mohou opětovně účastnit dobrovolníci s dosud nepřidělenou kategorií způsobilosti pro aktivní vojenskou službu. Všechny tyto osoby podstupují základní lékařské vyšetření. Od lékařské komise získává odvedený lékařské osvědčení a zdravotní kategorii, zda je vhodným uchazečem pro aktivní vojenskou službu. Následuje rozhovor s osobou reprezentující příslušné vojenské velitelství, který mu vystaví vojenskou knížku. Pokud osobě byla přidělena kategorie způsobilosti k aktivní službě a projeví svůj zájem vykonávat aktivní vojenskou službu, může tak učinit nejpozději do tří let ode dne zařazení do této kategorie. Zbylé osoby jsou zařazeny do pasivní zálohy⁸⁵.

Armáda

Polské ozbrojené síly plní úkoly v oblasti ochrany suverenity, zajišťují neoddělitelnost a celistvost území, bezpečnost, a dodržování mezinárodních smluv. V současné době čítá 186 000 vojáků v aktivní službě⁸⁶. Cílem pro Polsko je vybudovat početnou armádu, která bude schopna odpovídat na soudobé hrozby a bude se aktivně přizpůsobovat technologickému pokroku. Armáda má pro své potřeby nově rozděleny typy aktivní vojenské služby – profesionální vojenskou službu, teritoriální vojenskou službu a dobrovolnou základní vojenskou službu. Zálohy armády pak zajišťují vojáci v aktivní a pasivní záloze⁸⁷.

⁸⁵ WOJSKO POLSKIE. *Informacje ogólne*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.wojsko-polskie.pl/zostanzolnierzem/kwalifikacja-wojskowa/>

⁸⁶ MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Wojsko Polskie – nowe jednostki, większa liczebność*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/wojsko-polskie--nowe-jednostki-wieksza-liczebność>

⁸⁷ USTAWA O obronie ojczyzny. Polska. [online]. 2022. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/obrona-ojczyzny-19220069>

Ozbrojené síly jsou v dnešní době především defenzivní aparát. Polská armáda je moderně vybavená, kvalitně vycvičená a patří mezi ty nejlepší v Evropě. Díky tomu se může plně podílet na aktivitách NATO a pracovat na zesílení aliance a spolupráci mezi jeho členy. Armáda se skládá z námořnictva, vzdušných sil, pozemních sil, územní obrany a speciálních sil. Všechny tyto složky spolu intenzivně kooperují a aktivně se podílejí na kombinovaných operacích. Celá armáda je připravena adaptovat se na stále se měnící podmínky a potřeby obrany.

Armáda a Ministerstvo národní obrany společně zpracovávají plány a dokumenty, které stanovují činnosti pro jednotlivé články státní správy, územně samosprávné celky, podnikatele, občany a další subjekty. Díky tomu je možné synchronizovat jejich činnost pro potřeby obrany státu. Velitel ozbrojených sil má ve své působnosti implementaci programu jejich rozvoje. Plánuje a organizuje výcvik vojenských jednotek a nasazuje zmobilizované jednotky do boje. Podílí se také na průběžném výcviku vojenských rezerv a jejich údržbě. Zároveň také plánuje, koordinuje činnost všech jednotek v souladu s krizovými plány⁸⁸.

Výcvik armády je pravidelný s přesně daným scénářem, který odpovídá reálným krizovým situacím. Napomáhá tak upevnit si návyky velitelů i vojáků. Polská armáda má několik typů pravidelných cvičení, jsou to *přípravná cvičení, cvičení s velitelstvími a štáby a cvičení s vojáky*. Cílem těchto cvičení je průběžná příprava a zdokonalování praktik při plnění úkolů v době míru, krizí nebo války, stejně jako trénování postupů krizového řízení. Dále je cílem zlepšovat jak individuální dovednosti vojáků, tak i adaptace jednotek na společnou práci, rychlé přesuny, rozmisťování sil a nasazení speciálních jednotek. Ve cvičeních si také jednotky vyzkouší provoz v nouzových podmínkách a operační postupy. Neopominutelným benefitem je zlepšení spolupráce s nevojenskými obrannými strukturami⁸⁹. V oblasti obrany státu spolupracují s armádou i veteránské organizace.

⁸⁸ WOJSKO POLSKIE. *Misja i wizja Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej*. Polsko. [online]. 2023. [cit. 2023-10-09]. Dostupné z: <https://www.wojsko-polskie.pl/misja-wizja/>

⁸⁹ WOJSKO POLSKIE. *Ćwiczenia*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.wojsko-polskie.pl/cwiczenia/>

Cílem je pracovat také na vojenské kooperaci v regionu, především v Pobaltí (Council of the Baltic Sea States), v rámci Visegradské skupiny a s regionem východního křídla EU.

Náborová střediska

Vedoucí vojenských náborových středisek plní úkoly v oblasti zajištění operačního a mobilizačního rozvoje vojenských jednotek. Podílí se na zajištění doplnění personálu, koordinaci projektů v rámci profesní aktivizace vojáků a vojaček, kteří již nejsou v aktivní službě (rekonverze). Organizují školení pro vojáky v záloze, plánování užití nevojenských sil pro obranu. Taktéž se podílí na náboru a výběru dobrovolníků pro vojenskou činnou službu a aktivní zálohu. Budování nové struktury armády a přísun rekrutantů má na starosti od května 2022 Ústřední vojenské náborové středisko, kam spadá všech 86 oblastních náborových středisek⁹⁰. To zjednodušilo podávání přihlášek, které lze podávat nově elektronicky.

Vojáci z povolání

Vojáky z povolání se mohou stát osoby, které dobrovolně podají svou žádost u jakéhokoliv náborového střediska, nebo zašlou tuto žádost skrze webovou stránku, splní všechny náležité podmínky pro zařazení do armády a projdou základním vojenským výcvikem. Náležitostmi jsou dosažení věku 18 let, polské občanství, osobní pověst bez vad, zdravotní a duševní způsobilost, trestní rejstřík bez záznamu za úmyslný trestný čin, vzdělání a fyzické testy, doplněné taky zdravotní prohlídkou⁹¹.

Výcvik vojáků se vykonává na vojenských vysokých školách, školách pro poddůstojníky, anebo ve školících střediscích nebo na vojenských univerzitách.

⁹⁰ MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Zostan Żołnierzem RP*. Polsko. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/zostan-zolnierzem-rp>

⁹¹ USTAWA O obronie ojczyzny. Polska. [online]. 2022. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/obrona-ojczyzny-19220069>

Vzdělávání na vojenských univerzitách

Studium na vojenských univerzitách v Polsku je umožněno i těm studentům, kteří se rozhodli nebyť profesionálními vojáky. Pro ně je rámci studia umožněno se dobrovolně zúčastnit vojenské přípravy. Školení se provádí teoretickou formou na samotných vysokých školách a praktickou formou ve výcvikových střediscích či vojenských útvarech. Všichni tito studenti mají hodnost kadet během celého výcviku. Po jeho absolvování, jsou studenti zařazeni do aktivních záloh. Pro vojenské uchazeče je studium rozděleno do dvou etap: v prvním roce studia student absolvuje dobrovolnou základní vojenskou službu a může se díky tomu ucházet o profesionální vojenskou službu. Druhou fází je pak pokračování ve studiu jako voják z povolání a zařazení na odpovídající vojenskou hodnost⁹².

Akademia Sztuki Wojennej je vysokou školou vojenského typu se sídlem ve Varšavě. Podílí se i na postgraduálním výukovém programu a zdokonalovacích kurzech. Výuku zajišťují tři fakulty: Fakulta národně bezpečnostní, Fakulta velení a řízení a Vojenská fakulta. V areálu akademie se nachází také Centrum bezpečnostního výzkumu, které vypracovává analýzy pro potřeby ozbrojených sil⁹³. Univerzitou zabezpečující technické vzdělání vojáků je *Wojskowa Akademia Techniczna* ve Varšavě. Vojenský obor zde nabízí 90 různých specializovaných pozic. Univerzita úzce spolupracuje po technické stránce s armádou, velká část činnosti je také zaměřena na modernizaci ozbrojených sil⁹⁴. Další školou vysokoškolského typu je *Akademia Marynarki Wojennej* (hrdinů z Westerplatte), námořní akademie v Gdyni. Skládá se z fakult navigace a námořní výzbroje, strojní a elektrotechnické, důstojnického velení a námořních operací a humanitních a sociálních věd. Zároveň tato akademie provádí výcvik námořních jednotek pro některé ze zemí Evropy, Severní Afriky nebo Blízkého Východu⁹⁵.

⁹² USTAWA O obronie ojczyzny. Polska. [online]. 2022. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/obrona-ojczyzny-19220069>

⁹³ AKADEMIA SZTUKI WOJENNEJ. *Misja i zadania*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.wojsko-polskie.pl/aszwoj/o-akademii-misja-i-zadania/>

⁹⁴ WOJSKO POLSKIE. *Historia i tradycje*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.wojsko-polskie.pl/wat/historia-i-tradycje/>

⁹⁵ AKADEMIA MARYNARKI WOJENNEJ. *Akademia Marynarki Wojennej - „Morze, Ojczyzna, Obowiązek”*. Gdansk. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.amw.gdynia.pl/index.php/o-nas/akademia>

Lotnicza Akademia Wojskowa zaštiťuje výuku pro potřeby civilního i vojenského letectva, včetně leteckého personálu⁹⁶. *Akademia Wojsk Łądowych*, neboli vojenská univerzita pozemního vojska, umožňuje postgraduální studium, vzdělávání pro důstojníky nebo kvalifikační a zdokonalovací kurzy pro vojáky a pro vojenské zálohy. Studenti se mohou hlásit na fakulty bezpečnostních studií a managementu⁹⁷. Poslední vysokou školou, která je zřizována Ministerstvem národní obrany je fakulta vojenského lékařství na *Uniwersytet Medyczny* v Łodzi⁹⁸.

Akademické legie

Od roku 2017 Ministerstvo národní obrany umožňuje studentům vysokých škol dobrovolně se zúčastnit vojenské přípravy. Školení se provádí teoretickou formou na samotných vysokých školách během akademického roku a praktickou formou ve výcvikových střediscích či vojenských útvarech během letních prázdnin. V praktické části je možnost zúčastnit se výcvikových bloků, a to základního a poddůstojnického. Všichni tito studenti mají hodnost kadet během celého výcviku. Po jeho absolvování, které trvá zpravidla maximálně tři roky, jsou studenti zařazeni do aktivních záloh⁹⁹.

Dobrovolná základní vojenská služba

Zákon *O obronie ojczyzny* dal vzniknout novému typu vojenské služby, která je určena každému, do nikdy předtím v armádě nebyl. Dobrovolná základní vojenská služba je upravena nařízením ministra národní obrany o službě v ozbrojených silách Polské republiky (Dz.U. 2022 poz. 970). Do této nové formy služby státu se můžou přihlásit polští občané, kteří jsou starší 18 let, nebyli trestáni za úmyslný trestný čin a mají čistý trestní rejstřík, jsou fyzicky a psychicky způsobilí k výkonu vojenské služby a alespoň základní vzdělání. Výcvik je rozdělen do dvou etap: základní, která trvá 27 dnů a specializovaná, trvajcí maximálně 11 měsíců.

⁹⁶ WOJSKO POLSKIE. *Lotnicza Akademia Wojskowa*. Dęblin. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.wojsko-polskie.pl/law/ksztalcenie/>

⁹⁷ WOJSKO POLSKIE. *Akademia Wojsk Łądowych*. Wroclaw. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.wojsko-polskie.pl/awl/>

⁹⁸ UNYWERSYTET MEDYCZNYM W ŁODZI. *Kierunek lekarski w ramach limitu Ministra Obrony Narodowej (wojskowy)*. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://rekrutacja.umed.lodz.pl/studia-w-jezyku-polskim/lekarski-mon/>

⁹⁹ USTAWA O obronie ojczyzny. Polska. [online]. 2022. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/obrona-ojczyzny-19220069>

V rámci základního výcviku se seznámí se základními činnostmi zahrnující teoretické i praktické činnosti, s vojenskými předpisy a základní používání zbraní. Výcvik je pak ukončen složením slibu a vydáním vojenské knížky.

Po absolvování základního vojenského výcviku se voják v záloze specializuje a profiluje. Po celém výcviku pak může pokračovat a být na základě své žádosti převeden do vojenské služby z povolání, územní vojenské služby nebo aktivní zálohy. Takto může být převedena až po dobu 3 let od absolvování základního výcviku. V případě, že žádost nepodá, je zařazen jako voják v pasivní záloze. Voják dostává měsíční plat a má různé benefity – slevu na jízdném, pojištění a bezplatnou lékařskou péči nebo možnost získat různá oprávnění nebo kurzy¹⁰⁰.

Problémem akademických záloh je, že program není součástí všeobecného vojenského vzdělávacího systému ani součástí systému výcviku vojenských záloh.

Pasivní zálohy

Do pasivních záloh polské armády jsou zařazeni jedinci, kteří získají kladnou kategorii způsobilosti pro výkon vojenské služby a nepřidají se k aktivním zálohám a nevykonávají žádný jiný druh vojenské služby. Jsou to všechny boje schopné osoby, které mají regulovaný postoj k vojenské službě a jsou mladší 55 let, nebo mladší 63 let pro osoby v hodnostech poddůstojníků nebo důstojníků. Pasivní zálohy jsou také tvořeny osobami, které z nějakého důvodu nedokončily základní vojenský výcvik, nesložily vojenskou přísahu, jsou dočasně indisponované, byly propuštěny nebo z armády dobrovolně odešly.

Služba v pasivní záloze spočívá v účasti na vojenských cvičeních, například při odstraňování následků nebo samotném boji s přírodními katastrofami, při pátrání po osobách nebo při záchraně lidských životů. Ministr národní obrany může nařídit další vojenská cvičení pro pasivní zálohy v případě potřeby armády a mohou se konat jako jednodenní cvičení, krátkodobé trvající nepřetržitě až 30 dní,

¹⁰⁰ USTAWA O obronie ojczyzny. Polska. [online]. 2022. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/obrona-ojczyzny-19220069>

dlouhodobé trvající nepřetržitě až 90 dní a rotační s přestávkami. Celková délka výcviku za kalendářní rok nesmí přesáhnout 90 dnů¹⁰¹.

Aktivní zálohy

Hlavním úkolem aktivních záloh je v dobách míru předcházet následkům přírodních katastrof a bojovat proti nim, stejně jako provádět záchranné operace při krizových situacích. V době války mají AZ za úkol především podporovat operační síly.

Služba v aktivních zálohách polské armády je především určena pro bývalé vojáky, ale i pro zájemce z řad veřejnosti. Podmínkou pro zařazení do těchto záloh je souhlas bývalého příslušníka armády nebo žádost osoby, odpovídající věk (liší se podle nejvyšší dosažené hodnosti), vojenský výcvik a následná vojenská přísaha. Služba je stanovena na dobu neurčitou na vojenských útvarech. Celkově odsloužená doba se také započítává do doby vojenské služby.

Osoba zařazená do AZ má povinnost hlásit se jednou za 3 měsíce alespoň na dva dny u příslušného obvodu a absolvovat minimálně jednou za 3 roky čtrnáctidenní výcvik. Za každý den služby je osoba řádně odměněna a má možnost dále si rozšiřovat znalosti skrze účast na kurzech a školeních¹⁰².

Základní a střední školy

Předmět zahrnující prvky branné výchovy je v Polsku například **výchova k bezpečnosti**, který je zaměřen na osvojení si návyků pro zdraví či život ohrožující situace. Vzdělávání v tomto předmětu obsahuje komplexní a efektivní přípravu žáků pro mimořádné stavy a události, rozvíjí jejich znalosti z oblasti první pomoci. Výuka by měla být doplněna návštěvami státních institucí zabezpečující jejich fungování, besed s policisty, zdravotníky nebo veterány a soutěžích zaměřených na bezpečnost. Cílem je především tvořit vlastenecké postoje a hodnoty založené na historických událostech. Žáci jsou připravováni na aktivní rozpoznání nebezpečí a zautomatizování postupů, jak na hrozící nebezpečí

¹⁰¹ tamtéž

¹⁰² WOJSKO POLSKIE. *Pracownik zostać żołnierzem rp.* Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: https://www.wojsko-polskie.pl/zostanzolnierzem/u/51/33/513355d9-cfab-45e9-be37-132d3a4609d5/w_obronie_ojczyzny_pracownik_2023-10-04.pdf

reagovat. Předmět se učí v souvislostech i s dalšími předměty, jako je například tělesná výchova, biologie nebo informatika¹⁰³.

Od roku 2024/2025 plánuje polské Ministerstvo školství rozšíření výuky výchovy k bezpečnosti o teoretickou přípravu v oblasti střelby pro 8. ročníky základních škol a pro navazující školy středoškolského typu pak samotné střelby. K tomu je třeba vybudovat dostatečnou infrastrukturu a zabezpečit instruktory pro střelbu.

2.5 Vzdělávací akce pro veřejnost

Jesienny ogien

Jesienny ogien ve městě Orzysz byla akce, na které polská armáda prezentovala svou nejnovější výzbroj a vybavení. Na akci uspořádané v září roku 2023 bylo možné vidět aktivní spolupráci a proces, jak fungují bojové přesuny a jak vypadají zásahové akce. Na akci měli stánek i zástupci vojenských náborových středisek a byli schopni odpovědět na jakékoliv dotazy¹⁰⁴.

Trenuj s wojskiem

Trenuj s wojskiem – trénuj s armádou – je sérií bezplatných výcviků pod vedení zkušených vojenských instruktorů pro dobrovolníky. V roce 2023 proběhl již 3. ročník a přilákal více než 11 tisíc dobrovolníků, kteří se zúčastnili dvou etap výcviku. Výcvik probíhal po celém Polsku ve dvou turnusech. Zájemci ve věku 15 až 65 let si osvojili základy používání zbraní, boj zblízka, podmínky nouzového přežití ve ztížených podmínkách, reakce na poplach a také první pomoc na bojišti. Trénink byl veden především takticky. Polská armáda zajistila zájemcům stravu a pojištění¹⁰⁵. *Trenuj s wojskiem – sam i w grupie* je stejným programem zaměřeným pro větší skupiny kolektivu, jako jsou úřady, asociace, kluby nebo firmy. Tento bezplatný výcvik obsahuje osm výcvikových dní rozprostřených do

¹⁰³ PODSTAWA PROGRAMOWA. *Edukacja dla bezpieczeństwa*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://podstawaprogramowa.pl/Szkola-podstawowa-IV-VIII/Edukacja-dla-bezpieczenstwa>

¹⁰⁴ MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Jesienny ogień 2023*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/jesienny-ogien-2023---pokaz-dynamiczny-najnowszego-sprzetu-wojskowego>

¹⁰⁵ WOJSKO POLSKIE. *Trenuj jak żołnierz*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://trenujjakzolnierz.wp.mil.pl/>

několika sobotních celodenních školení. Celý projekt je zaměřen především na plošný výcvik dobrovolníků a zvýšení pro-obranné iniciativy mezi Poláky¹⁰⁶.

Sebeobrana žen

Dalším projektem zaměřený na výcvik občanů jsou kurzy sebeobrany žen, které budují jejich sebevědomí pro krizové situace. Ty jsou pořádány ve spolupráci Ministerstva národní obrany, Ústředního náborového střediska a Generálního ředitelství ozbrojených sil Polska. Praktický bezplatný výcvik sebeobrany je pro všechny dospělé Polky. Probíhá se zkušenými instruktory-vojáky o některých letních sobotách a nedělích. Zaměřuje se také na poskytnutí první pomoci a na zdravé stravování¹⁰⁷.

Den polské Armády

Každoroční vojenskou akcí pro veřejnost je Den polské armády, *Swieto Wojska Polskiego*, který připadá na 15. srpen na počest vítězství v bitvě u Varšavy 1920. Akce se pořádá po celém Polsku a obsahuje přehlídky síly armády, jako je nejnovější vojenská technika, přehlídka výcviku, bojové medicíny nebo první pomoci raněným. Celá událost je také spojená se slavnostními přísahami nových příslušníků. Souběžně také probíhá nábor jak dobrovolníků, tak i budoucích příslušníků. Ročník 2023 byl pod heslem *Silná bílá a červená*.

2.6 Spolupráce s NATO

Kvůli zajištění bezpečnosti na východní hranici NATO jsou v Polsku rozmístěny mnohonárodnostní prapory NATO enhanced Forward Presence. Bojeschopné prapory představují ochranu a bezprostřední reakci v případě útoku na člena NATO na východě Evropy. Velení eFP v Polsku zajišťuje armáda USA, spadající pod mnohonárodnostní sbor severovýchod. Ten má spolu s jednotkami sídlícími

¹⁰⁶ MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Rozpoczynamy czwartą – grupową edycję „Trenuj z wojskiem”*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/rozpoczynamy-czwarta--grupowa-edycje-trenuj-z-wojskiem>

¹⁰⁷ MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Samoobrona kobiet – zaufaj wojsku” – ruszają zapisy na bezpłatne treningi*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/samoobrona-kobiet--zaufaj-wojsku--ruszaja-zapisy-na-bezplatne-treningi>

v Pobaltí sídlo v polském Štětíně. Polskou obranu zajišťují rotující jednotky vojáků z Chorvatska, Rumunska a Velké Británie, jejich základna se nachází v okolí obce Orzysz v Mazurském vojvodství¹⁰⁸.

V rámci bezpečnostního NATO summitu ve Varšavě v roce 2016 došlo k dohodě o posílení obranného potenciálu jeho členů. K tomu byla založena *European Deterrence Initiative*, tedy Evropská odstrašující iniciativa, která zajišťuje bojové uskupení o síle brigády. Tato formace je podporována v rámci operace *Atlantic Resolve*, založená na intenzivní bilaterální spolupráci s USA. Operace zajišťuje přítomnost podpůrného amerického vojska, respektive bojových skupin v Polsku. Předsunuté velitelství a koordinace této operace v Evropě je řízena z Poznaně. Jeho úkolem je koordinace a dohled nad činností amerických pozemních sil, které jsou rozmístěny v Evropě, operační plánování a spolupráce a sladění činnosti ozbrojených sil USA s vojenskými jednotkami ostatních zemí NATO. V Polsku se také uskutečnila výstavba základny protiraketové obrany NATO, nacházející se v obci Redzikowo v blízkosti břehu Baltského moře. Základna se nachází na strategickém místě a má zajistit obranu polského a části evropského území Aliance proti útoku balistickými raketami¹⁰⁹.

Celkově lze říci, že polsko-americká obranná spolupráce je velmi pevná a úzká, zejména díky dohodě mezi Polskem a USA o posílení obranné spolupráce (Enhanced Defense Cooperation Agreement). Tato smlouva vytyčila podmínky pro rozvoj obrany, obranného plánování, vojenského výcviku a podporuje dlouhodobou přítomnost armády USA v Polsku. Jejich armáda na polském území čítá asi 10 000 vojáků. Nachází se zde Posádka americké armády v Polsku (USAG-P), bojový tým obrněné brigády se zastoupením v šesti městech, včetně Toruně, bojová letecká brigáda a prapor bojové podpory v Powidzi¹¹⁰.

¹⁰⁸ NATO. *Wizyta przedstawicieli wojskowych przy nato w Elblągu*. Polska. [online]. 2019. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://mndne.wp.mil.pl/pl/articles6-aktualnosci/2019-10-172-wizyta-przedstawicieli-wojskowych-przy-nato-w-elblagu/>

¹⁰⁹ MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Sily sojusznice w Polsce*. Polska. [online]. 2020. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/sily-sojusznice-w-polsce>

¹¹⁰ MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Zwiększenie obecności wojskowej USA w Polsce*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/zwiekszenie-obecnosci-wojskowej--usa-w-polsce>

Neméně důležitá je také vojenská spolupráce v regionu, především spolupráce s Pobaltskými zeměmi, V5, s Rumunskem, a s celým východním křídlem NATO.

Celkové spolupráce lze nejlépe dosáhnout skrze intenzivní společné cvičení, společné cíle, kterých lze dosáhnout skrze dobrou spolupráci velitelství a pokud je to možné, tak také společným pořizováním některé vojenské techniky.

3 Praktická část

Praktická část práce je rozdělena do dvou částí, a to převzetí a zpracování dotazníků v podobě postojů občanů k obraně ČR a rozhovorů s odborníky na bezpečnostní tematiku ČR.

Data pro postoje občanů, tedy osobní rozhovor tazatele s respondentem o počtu dotazovaných 929 metodou dotazování CAPI a jejich zpracování byly převzaty z Centra pro výzkum veřejného mínění Akademie věd České republiky v rámci výzkumu veřejného mínění s názvem *Postoje českých občanů k obraně ČR – červen/červenec 2023*¹¹¹ a *Občané o členství České republiky v NATO – červen/červenec 2023*¹¹². Pro účel diplomové práce byla zvolena jen ta data relevantní k tématu a následně byla okomentována.

Pro potřeby diplomové práce byl ve druhé části dále užit nestandardizovaný rozhovor, který je více otevřený¹¹³. Rozhovor byl započat se seznámením respondentů s prací a účelem konaného rozhovoru. Dopředu byly emailovou korespondencí respondentům zaslány otázky se zaměřením rozhovorů, na které volně odpovídali. V případě nejasností došlo ke korekci otázky a jejímu doplnění. Rozhovor byl zaznamenáván pomocí poznámek. Pro časovou vytíženost některých z respondentů bylo využito emailové korespondence, kdy na předem zasláné otázky dotazování následně odpověděli.

3.1 Postoje občanů k obraně ČR

Při pohledu na soudobou bezpečnost, míru schopnosti a vnitřní potřeby občanů ČR podílet se na obraně je třeba zhodnotit i veřejné mínění. Z dat je patrná v naprosté většině shoda bránit suverenitu státu za každou cenu, a to po celou existenci samostatné České republiky, viz Obrázek 1.

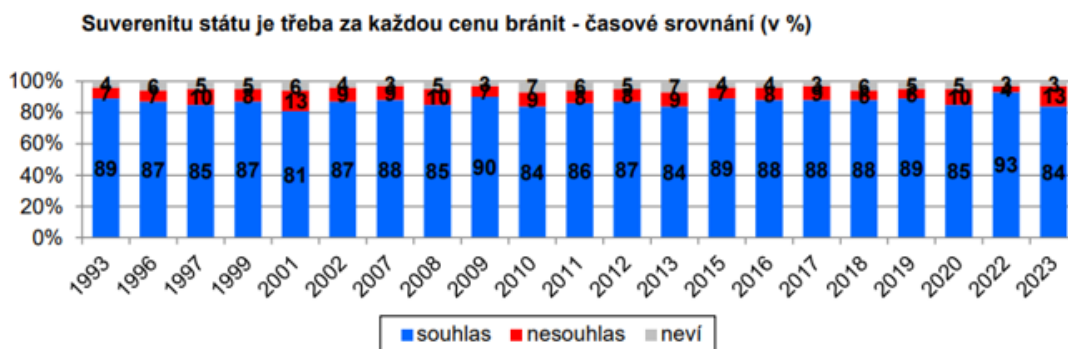
¹¹¹ CVVM AV ČR. *Tisková zpráva Postoje českých občanů k obraně ČR*. Praha. [online] 2023. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5703/f9/pm231002.pdf

¹¹² CVVM AV ČR. *Tisková zpráva: Občané o členství České republiky v NATO*. Praha. [online] 2023. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5700/f9/pm230918.pdf

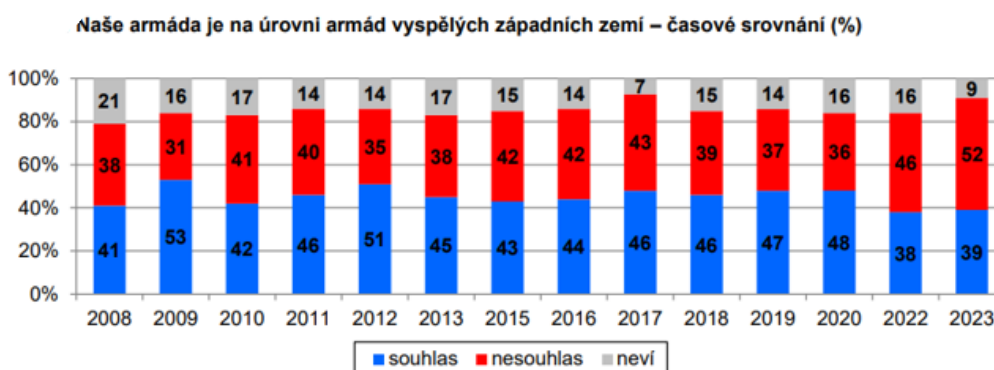
¹¹³ MICHAEL, Armstrong a STEPHEN, Taylor. *Řízení lidských zdrojů – Moderní pojetí a postupy*. 13. Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5258-7.

Obrázek 1: Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit¹¹⁴

Oproti tomu stojí v opozici další názory, jako je financování obranyschopnosti státu. Více než třetina občanů dlouhodobě považuje náklady na obranu za zbytečnou zátěž státního rozpočtu. Z těchto dat je dále patrné, že občané bez maturitního vzdělání považují výdaje na obranu za zbytečné¹¹⁵. Jak ovšem zajistit suverenitu státu bez financování obrany státu?

Veřejnost vnímá AČR jako méněcennou (viz Obrázek 2), ačkoliv se plně účastní a podílí se na velitelství mnohonárodnostních praporů NATO.

Obrázek 2: Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí¹¹⁶

Občané ČR jsou dlouhodobě spokojeni s členstvím ČR v NATO a jeho záruky vnímají pozitivně. Tendence k vystoupení z NATO nebo jeho bojkotu jsou spíše okrajové a majoritní většina občanů s ním nesouzní. Celkem 21 % obyvatelstva

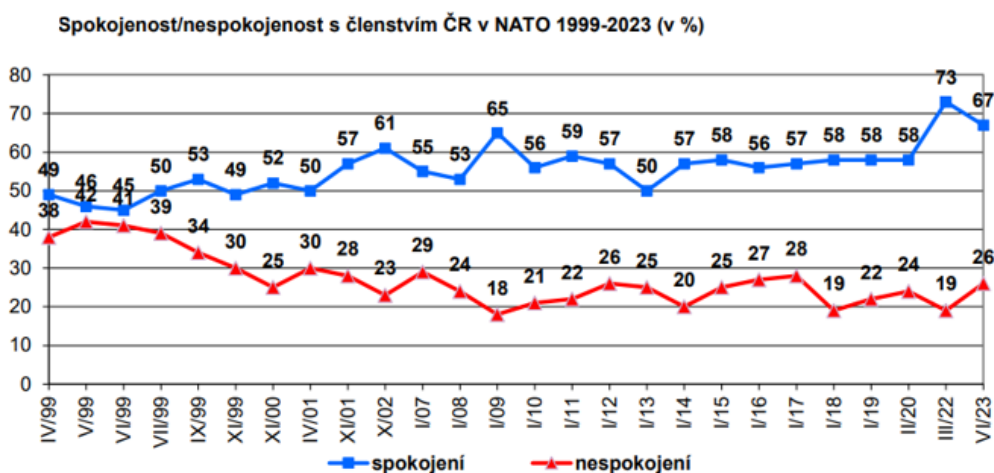
¹¹⁴ CVVM AV ČR. *Tisková zpráva Postoje českých občanů k obraně ČR*. Praha. [online] 2023. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5703/f9/pm231002.pdf. s.5

¹¹⁵ tamtéž

¹¹⁶ tamtéž

míní, že je Severoatlantická aliance nepotřebná, spokojenost s členstvím je ale vyšší než kdy dříve (viz Obrázek 3)¹¹⁷. Strategická komunikace je tedy na místě i co se týče informovanosti občanů o mezinárodních společenstvích, jimiž je ČR členem. Komunikace musí být aktuální, kontinuální a proaktivní, nesmí docházet přílišné prodlevě mezi událostí a zmínkou o události. Taktéž musí zůstat depolitizovaná tak, aby státní instituce zajišťující obranu nesloužily k propagaci politické rétoriky některých jedinců.

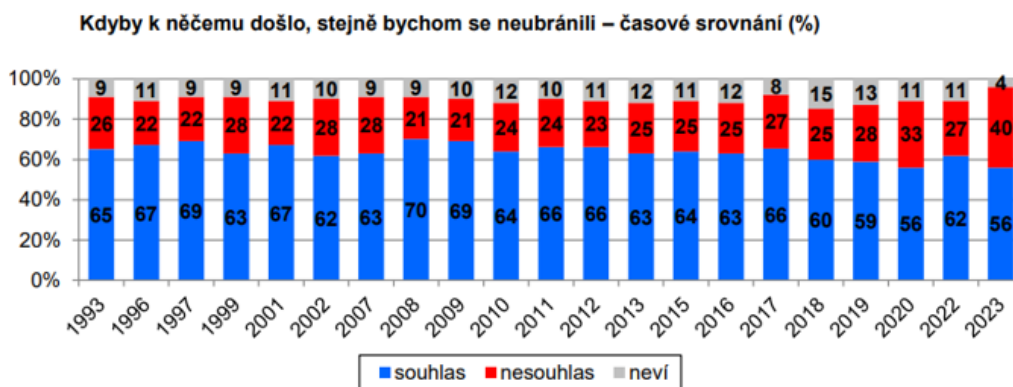

Obrázek 3: Spokojenost/ nespokojenost s členstvím ČR v NATO¹¹⁸

Důvěra ve schopnosti ubránit se je ale historicky nejnižší. Zde je možné, že se reflektuje stav veřejného mínění o aktuálním vyzbrojování Armády a navyšování obranných kapacit (Obrázek 4).

¹¹⁷ CVVM AV ČR. *Tisková zpráva: Občané o členství České republiky v NATO*. Praha. [online] 2023. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5700/f9/pm230918.pdf.

¹¹⁸ Tamtéž

Obrázek 4: Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili¹¹⁹

Analýza CVVM dále prokázala přímou úměru mezi odpověďmi na otázky souvisejícími s obranou země a důvěrou k armádě. Osoby důvěřující armádě rozhodně brání suverenitu státu a jsou optimističtí k úspěchům na poli obrany a velmocenského rozhodování. V současné době si armáda a její schopnosti získávají na kredibilitě a větším společenském uznání než kdy doposud. Zajisté v tom hraje roli narůstající počet vojenských konfliktů, k nimž od roku 2022 došlo, ale také potřeba armády při řešení přírodních pohrom a katastrof.

Ovlivňuje současný konflikt na Ukrajině vnímání obyvatelstva ČR v oblasti jejich připravenosti na obranu státu? V návaznosti na vypuknutí konfliktu se navýšil počet uchazečů pro vstup do aktivních záloh na desetinásobek. k 1. říjnu 2023 byl počet členů AZ 4 275, žen z tohoto počtu 460¹²⁰. Nárůst oproti počátku roku 2022, kdy byl počet členů 3640, je lehce patrný. Dokonce se 19 z nich zúčastnilo mezinárodní mise v rámci NATO eFP ve slovenské Lešti¹²¹. V plánu Ministerstva obrany je, aby počet vojáků v aktivních zálohách vzrostl na 4760¹²². Tyto informace o počtu vojáků, počtu vojáků v AZ a podobě cvičení již nadále s ohledem

¹¹⁹ CVVM AV ČR. *Tisková zpráva Postoje českých občanů k obraně ČR*. Praha. [online] 2023. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5703/f9/pm231002.pdf

¹²⁰ AČR. *Generál Řehka ocenil zaměstnavatele aktivní zálohy*. Praha. [online]. 2023. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/general-rehka-ocenil-zamestnavatele-aktivni-zalohy-247210/>

¹²¹ AČR. *Počet vojáků AZ na misích v zahraničí se zvyšuje, na Slovensku už jich jsou dvě desítky*. Praha. [online]. 2023. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.mise.army.cz/aktualni-mise/slovensko/zpravodajstvi/pocet-vojaku-az-na-misich-v-zahranici-se-zvysuje--na-slovensku-uz-jich-jsou-dve-desitky-244849/>

¹²² MO ČR. *Obrana České republiky v číslech*. Praha. [online] 2024. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: https://www.army.cz/images/Ilustracni/1_ROZPOCET_NA_ROK_2024.pdf. s.16.

na bezpečnostní situaci v Evropě nebudou sdělovány (dle slov tiskové mluvčí kanceláře Náčelníka Generálního štábu AČR). Tento pokyn vychází z posledního bezpečnostního zasedání MO na počátku roku 2024.

V rámci výzkumu analytického ústavu STEM bylo v říjnu 2023 zjištěno, že česká společnost je rozštěpena do tří velkých skupin. Přibližně 30 % obyvatelstva ČR jsou lidé proti Rusku a podporují Ukrajinu, aby znovu získala své ztracené území. Dalších 30 % jsou lidé také proti Rusku, co se neztotožňují se získáním ztraceného území a jsou spíše pro ukončení války. Posledních 30 % jsou lidé pochybující o konfliktu a zároveň přiklánějící se k ruskému výkladu a lidé s jasnou proruskou vizí o válce¹²³.

Celkově lze říci, že soudobý konflikt na Ukrajině významně ovlivňuje vnímání obyvatelů ČR bezpečnosti. Česká republika a její občané nejsou lhostejní a chtějí se zapojit do obrany, ať už přímo, nebo nepřímo. Dokazují to mimo jiné úspěšné sbírky, které mezi nimi pořádají některé spolky, na nákup vojenského vybavení a zaslání jej přímo na bojiště na Ukrajině.

3.2 Kvalitativní výzkum – rozhovory

1. rozhovor KVV Olomouc – program POKOS

Prvním z uskutečněných rozhovorů byl telefonicky proveden s Koordinátorem přípravy občanů k obraně státu, prověřeným tiskovým a informačním důstojníkem KVV Olomouc kapitánem Mgr. Karlem Hausmajerem. Hovor se uskutečnil 20. 2. 2024 ve 12:56 a trval 36 minut a 31 vteřin. Pan kapitán se věnuje problematice POKOS a je osobou zodpovědnou za program POKOS pro Olomoucký kraj.

Jak probíhá program POKOS v Olomouckém kraji?

Od 1.1.2024 probíhá program POKOS pod vedením 3 vojáků-proškolených na program v hodnostech praporčík až nadrotmistr pro žáky základních a středních

¹²³ STEM. *Postoje české veřejnosti k válce na Ukrajině na podzim 2023*. Praha STEM. [online]. 2023. Dostupné z:

https://ustavstem.sharepoint.com/sites/work_share/Sdilene%20dokumenty/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2Fwork%5Fshare%2FSdilene%20dokumenty%2Fweb%2F2023%2D10%2D10%5FSTEM%5Fpostoje%5Fk%5Fvalce%5Fa%5FUA%5Fuprchlikum%5Fzprava%5F09%2D2023%2Epdf&parent=%2Fsites%2Fwork%5Fshare%2FSdilene%20dokumenty%2Fweb&p=true&ga=1

škol v Olomouckém kraji. Ročně se uskuteční 5 akcí pro základní školy a 5 akcí pro střední školy. Ve škole dále zasáhnou celkem v průměru 5 tříd. Jedná se o projektové dny, které jsou rozděleny do dopolední, teoretické části a do odpolední, praktické části. V teoretické části, která trvá 4-5 hodin jsou žáci seznámeni formou přednášek s ústavností, se zákony, s brannými zákony České republiky, s činnostmi armády nebo s nouzovými stavy a co při nich dělat. Odpolední část je pak více praktická. Žáci si mohou vyzkoušet první pomoc, orientaci na mapě v neznámém prostoru, v otevřeném prostoru a tak podobně. V rámci toho všeho je uskutečněna branně-vědomostní soutěž přímo na škole. Celé akce jsou nápomocni 2-3 vojáci z KVV. Mimo školy v létě pořádáme a jezdíme za smluvenými pořadateli táborů, například na tábory pořádané Sokolem. AČR má také memorandum o spolupráci se sdružením OREL (katolická sportovní organizace) a ČSOS (Český svaz orientačních soutěží).

Jaký je zájem o POKOS v Olomouckém kraji ze strany škol?

Zájem o POKOS ze strany škol je velký, ale ročně zasáhne celkem 10 škol. Minimální počet proškolených žáků je 60-80, optimální a nejčastější je to 80-100 dětí na jednu školu. V Olomouckém kraji je více než 300 základních a středních škol, ročně je uskutečněno 10 POKOS akcí na školách. Učitelé, ředitelé nás zvou, abychom přijeli za rok, ale nemůžeme jim vyhovět hned, po roce.

Jaký je zájem o doplňující vzdělání pro pedagogy v rámci POKOS?

V rámci memoranda o vzdělávání pedagogů MŠMT s MO pořádáme vzdělávací přednášky pro učitele. Optimálně je vypsáno 5 termínů za rok, ale v roce 2023 byly uskutečněny 3 školení, kterého se zúčastnilo 30-40 učitelů za akci. Někteří chodí velmi nadšení, někteří chodí jen proto, aby jim byla navýšena mzda za absolvovaný kurz. Obecně lze říci, že vyšší zájem o program je napříč základními školami, ať už kvůli soutěžím nebo kvůli vzdělávání pedagogů. V ideálním případě takto proškolený učitel vystoupí na poradě učitelů a přednese, co se na školení dozvěděl, například směřuje učitele směrem k výkladu branné tematiky jako součásti každodenního života.

Které jsou silné a slabé stránky programu POKOS?

V rámci programu jsou velmi aktivní vojáci, tedy vojáci v aktivní službě, nebo vojáci v aktivních zálohách. V rámci našeho programu spolupracujeme s jednotkami armády, ale i s externisty IZS, kteří doplňují náš program o přednášky z jiné bezpečnostní tematiky. Vojáci nejsou zpravidla pedagogicky vzdělaní. Existují i příručky POKOS pro školy, ale ty píšou také vojáci vojensky. Chybí zde učitelská metodika, může dojít k nepochopení obsahu civilisty. Nejsou zde doporučení a struktura. Školy se řídí RVP a vytváří ŠVP, brannou problematiku ale neumí uchopit a následně začlenit do výuky. Znalosti jsou ale nejsou zužitkovány efektivně.

Pořádáte akce také pro veřejnost?

Pro veřejnost jsou pořádány dny s IZS a POKOS je také součástí akcí armády. Některé akce jsou dále pořádány vyššími strukturami POKOS. Například jsou to akce, kdy dvakrát ročně přijede POKOS z Prahy, dá požadavek na propůjčení jednotky z boje a společně uskuteční den s armádou.

2. rozhovor – odborník na bezpečnostní studia

Druhý z rozhovorů byl uskutečněn skrze emailovou komunikaci kvůli vytíženosti pana profesora JUDr. PhDr. Miroslav Mareše, Ph.D., jenž je vyučujícím a garantem programu Bezpečnostní a strategická studia na Katedře politologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Emailem mu byly zaslány 3 otázky, na něž pružně odpověděl.

Lze ukotvit vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti obrany jako součást vysokoškolského vzdělávání nebo následně v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků?

Lze, ale pokud by se jednalo o samostatné studijní programy, tak by to vyžadovalo vznik adekvátních studijních programů s využitím nároků na bezpečnostní a pedagogické obory. Pro využití takových pracovníků s vysokoškolským vzděláním to pak vyžaduje i úpravu rámcových vzdělávacích programů na úrovni základního a středního školství. Další vzdělávání pedagogických pracovníků je

snazší, tam lze využít spolupráci MŠMT a POKOS Ministerstva obrany při akreditaci specializovaných krátkodobých kurzů.

Je možné začlenit brannou výchovu na vysokých školách jako součást běžné výuky? (například skrze zapojení se do akademických legií, které by byly začleněny do systému obrany ČR)

Možné to je, například i zavedením kreditového ohodnocení činnosti v aktivních zálohách. Samostatné akademické legie nevidím jako výrazný přínos bezpečnosti, pokud nebudou propojeny buď s aktivními zálohami nebo jinými šířeji zaměřenými součástmi bezpečnostního systému (např. ve smyslu pro-obraných organizací dle polského vzoru).

Lze vůbec v dnešních dnech uvažovat o něčem, co by bylo moderním pojetí branné výchovy na školách?

Uvažovat určitě lze, ale problematičtější je najít shodu v politickém a expertním spektru. Branná výchova by musela být uskutečňována na úkor jiných oblastí vzdělávání, což sice já osobně považuji za možné (třeba na úkor dějepisu od pravěku do novověku či na úkor studia historické literatury), ale narazí to na jiné zájmy. Proto je třeba vyhodnotit poznatky z POKOS a zavést obdobné programy i v politice vnitřní bezpečnosti.

4 Komparace a doporučení pro ČR

Školy

České školství je dlouhodobě rigidní a neměnné. Obměna je zdlouhavá a ani celosvětová pandemie covid-19 v některých případech skladbu a systém školství nezměnila. Využití nových technologií při výuce má nedoceněný potenciál. Školství by se mělo plně adaptovat na 21. století nejen při výuce branné problematiky, kdy učitelé můžou využít například instruktážní videa, kvízy apod. Jednou z možností je také praktické využívání dovedností v terénu, kdy má žák možnost získané znalosti skutečně zúročit.

Paradoxně je obrana státu více probírána na základních školách než na středních školách. Pomoci by například mohl nábor AČR na školách, tematické dny, či zapojení středoškoláků do programu AZ, podobně, jako tomu je na některých vysokých školách. Kapacity armády jsou ovšem omezené.

Možností je také vytvoření kroužků zaměřených na první pomoc, orientaci v prostoru, využití místních skautských oddílů, které se danou problematikou dlouhodobě zabývají a své členy v tomto ohledu vzdělávají. Důležitá je podpora samostatného a aktivního řešení těchto událostí. Dále by měly školy preventivně a pravidelně nacvičovat evakuace školy nebo co dělat při přírodních katastrofách. Nedocenitelnou a neopomenutelnou součástí výuky by měly být návštěvy vojenských objektů, muzeí, Českého červeného kříže, stanic HZS nebo PČR a přednášky ve školách pro snazší upevnění získaných znalostí.

Žáci jsou vzděláváni v oblasti problematiky státu částečně při hodinách občanské výuky, částečně při hodinách výchovy ke zdraví. Časová dotace je ovšem velmi nízká na úkor ostatních důležitých předmětů. Navíc, skladbu předmětů si školy vytvářejí samy, a ne vždy pokryjí všechno. Jak a kde najít hodiny navíc? To by mělo být předmětem činnosti MŠMT, které by mohlo vytvořit nové rámcové vzdělávací programy, možná i s prvkem zmodernizované branné výchovy. Bezpečnostní problematika je na školách zařazena do výuky pouze okrajově, chybí učebnice a vzdělávací materiály. Jediným uceleným zdrojem pro výuku je příručka POKOS. Ta ale není psaná pedagogy, a navíc neobsahuje rámcové

doporučení, jak vše zakomponovat do osnov. Minimální požadavek by mělo být závazné zavedení problematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do studijních základů a RVP MŠMT. Doposud je vzdělávání v bezpečnostních tématech nekoncepční a málo efektivní a především nejednotné.

Inspiraci by MŠMT mohlo najít v Polsku, kde jsou žáci základních a středních škol od roku 2013/2014 vzdělávání v rámci bezpečnostní výchovy. Studenti se učí právě základy, co dělat při přírodních katastrofách, první pomoc nebo chápou geopolitické souvislosti. Od školního roku 2023/2024 školy přidávají do výuky další prvky bezpečnostní výchovy, jako je střelecká teorie. České školství nemusí zasahovat tak daleko, stačí jen začlenit činnosti spjaté s přípravou na civilní pohromy a plně přijmout program POKOS do praxe. Realizace vyžaduje zapojit odborně připravené pedagogy nebo síť externistů-odborníků na brannou tematiku. Dalším faktorem, který by mohl potenciálně bránit zavedení předmětu je nedostatečné materiální vybavení škol. To by šlo nahradit improvizací a využitím takových učebních pomůcek, které již škola má, anebo takových, které jsou dostupné.

Problémem je, že pedagogové nejsou dostatečně vzdělávání v oblasti obrany státu a nemohou tak předat tyto znalosti ve výuce. Akreditovaná školení nejsou podle průzkumu MŠMT navštěvována pedagogy, a to až ze 75 % (2019)¹²⁴. Jak tuto skutečnost změnit? Je třeba zatraktivnit tato školení pomocí webinářů, konferencí, kdy se pedagogové skutečně zapojí do diskuze, případně i zavedení titulu pedagoga-specialisty o určitém počtu podle velikosti dané školy. Pedagog by také neměl být za tuto svou proaktivitu penalizován a mělo by mu k tomuto účelu být poskytnuto vzdělávací volno. Často jsou tyto vzdělávací aktivity právě na úkor volného času učitele.

To vše je ale nutné zakotvit i na vysokých školách, včetně těch pedagogických. Fakulta tělesné výchovy a sportu na Univerzitě Karlově nabízí svým studentům při vstupu od AZ kredity navíc, stejně tak jako Univerzita obrany. Do tohoto

¹²⁴ MO ČR. *Koncepce přípravy občanů k obraně státu 2019–2024*. Praha. [online]. 2019. [cit. 2023-10-10]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Koncepce_p____pravy_ob__an____k_obran____st__tu_2019-2024.pdf. s.8

„programu“ by se mohlo zapojit více škol, aby byl kýžený efekt co největší. Další možností je úplně oddělit vysokoškolské studenty a vytvořit pro ně samostatné akademické legie podobně, jako je tomu v Polsku. Program by mohl obsahovat samostatné bloky teorie a praxe a studenti by se po určitou dobu mohli těchto programů zúčastnit bez ohledu na absenci v ostatních předmětech, například v letních měsících.

Ke své velikosti Polska má polská armáda velké množství vysokých škol zaměřených na obranu země, odkud může brát budoucí specialisty. Výuka je zde rozdělena podle typu zaměření, což se daří v menším měřítku i v ČR na Univerzitě obrany. Možným zdokonalovacím prvkem výuky by mohlo být větší množství rozšiřujících a zdokonalovacích kurzů a více mnohonárodnostních výcviků a debat na akademické půdě.

Využití nových technologií

Zmiňovaný rozmach nových technologií přináší možnost vše přenést do online prostoru, aplikací, vzdělávacích portálů. Zde by mohla vyniknout dlouhodobá spolupráce Ministerstva obrany – krajských vojenských velitelství – Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – učitelů – studentů vysokých škol. Školy by spolu dále měly a mohly spolupracovat a například si vyměňovat nejlepší praktiky a postupy, jimiž studenty seznamují s bezpečnostní tematikou.

Pro případy první pomoci existuje aplikace Záchranka. V případě nouze lze pomocí jednoho stisknutí kontaktovat Zdravotnickou záchrannou službu a Horskou službu. V aplikaci se nachází také rady, co dělat při jakém typu zranění a jak jedinci správně pomoci. Aplikace by se mohla rozšířit a její informace (zejména přesná geolokace) by mohly využít i ostatní složky IZS, jak Policie ČR, tak i HZS ČR. Dalším možným vylepšením může být videohovor s operátorem na místě neštěstí.

Pokud dojde k nenadálé živelné nebo jiné katastrofě, slouží občanům ČR informační servis v podobě poplachu sirén se stručnou informací, co se děje, obecní rozhlas a masmédiá. V Polsku pod správou Ministerstva vnitra a správy existuje mobilní aplikace Regionální varovný systém. Ten rychle v případě potřeby reaguje a obsahuje informace o krizovém řízení a návody, jak postupovat

v případě nastalých mimořádných situacích. Česká republika by se mohla inspirovat a vyvinout podobnou aplikaci, případně by měla zasílat automatické SMS pro všechny osoby na zasaženém území.

Civilní obyvatelstvo

V rámci vzdělávacích akcí by měl, stejně jako v Polsku, být kladen důraz na národní identitu a smysl pro občanskou povinnost. Češi jsou jen z 53 % (2019) hrdi na své občanství¹²⁵. Je žádoucí, aby vzrostlo národní uvědomění občanů, které tvoří základ dobré a fungující společnosti. Pojem vlastenec by neměl být pejorativní, jako je tomu v posledních dnech, kdy se ozývají hlasy samozvaných napravitelů národa, tedy dezinformátorů šířících prokremelskou rétoriku. Češi by si měli stále připomínat významné události dějin a svou roli v nich, stejně jako úspěchy současné doby. Souvislosti minulých zkušeností a stejně tak i konkrétní politické záměry v dané době by měly být promítány jako celek spolu se současnými rozhodnutími. Vyzdvihován by měl být také význam státu a demokratických institucí, význam členství v mezinárodních organizacích a také občanská práva a povinnosti. Toho se musí zhostit nejen školy, ale i veřejná správa. Samotné sebeuvědomění českého občanství je pak na každém jedinci zvlášť.

Zapojení civilního obyvatelstva do bezpečnostního aparátu státu lze zvážit nejen po stránce dobrovolného vojenského cvičení a připojení se do aktivních záloh AČR, ale i po stránce branného cvičení pro dospělé. Zájemci z řad veřejnosti by mohli prohloubit své znalosti skrze cvičení první pomoci nebo principů chování při katastrofách a nouzových stavech, případně i vojenských útocích. Je efektivní zvážit jejich účast a zapojení se do dění, lze tak minimalizovat neznalost a možné dalekosáhlé škody. Dobrým nástrojem by se mohl stát ještě více web doarmady.cz, kde lze v současné době najít informace o službě v armádě uceleně na jednom místě. Zájemci z řad veřejnosti si mohou vyzkoušet některé dovednosti

¹²⁵ CVVM AVČR. *Tisková zpráva: Důvody hrdosti a studu na české občanství*. Praha. [online]. 2019. [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5045/f9/ov191115.pdf

typické pro vojáky jednoduše z pohodlí domova. Možným rozšířením můžou být rady pro občany co dělat při vojenských nebo nevojenských útocích.

Výbornou změnou v oblasti nabírání nových osob do armády je institut dobrovolného předurčení, v rámci něhož dá občan souhlas pro odvedení pro potřeby ozbrojených sil již po rozhodnutí vlády v době míru. Bohužel o institutu není veřejnost informována, a tak nových osob nepřibývá. K 1. 11. 2023 požádalo o zařazení do dobrovolného předurčení z celé republiky 66 osob¹²⁶, v únoru 2024 v rámci procesu registrace se počty navyšují a zájemců bylo již na 300. Jejich průměrný věk je 40 let a jsou to lidé s různým vzděláním i zájmy¹²⁷.

Příprava občanů by ale měla být kontinuální a zájemci by měli mít možnost dále se vzdělávat, například skrze společné tréninky s armádou, tréninky sebeobrany nebo zaměření se na boj s dezinformacemi. Do toho by mohly být zapojeny zaměstnavatelé, spolky, jiné zájmové útvary nebo knihovny. Vzbuzování zájmu o přípravu na konflikt není jen na státu nebo na vzdělávacím systému, ale především na samotných občanech, je to úkol bezpečnostní komunity, zaměstnavatelů, státu a jeho složek. Důraz je kladen na aktivit v rámci POKOS, který ročně osloví na 5 000 žáků¹²⁸. To je dobrou základnou a je třeba jeho aktivity rozšiřovat. Pro stát bude velmi důležité, zdali budou občané v rámci svých znalostí získaných právě z tohoto programu schopni využít a dobrovolně převezmou výkon branné povinnosti. V nejlepším případě se bude počet vojáků z povolání, vojáků v aktivní záloze a účastníků dobrovolných cvičení exponenciálně zvyšovat.

Možným zlepšením celého systému přípravy občanů při konfliktu může být zapojení volnočasových klubů, a to například motoristů, radioamatérů, potápěčů, vodáků, modelářů, dobrovolných hasičů, sportovních střelců nebo třeba sdružení veteránů. Ti všichni cílí na rozvoj fyzické zdatnosti, vědomosti nebo rozvoj vztahu

¹²⁶ SEZNAM ZPRÁVY. *Primárně hledáme specialisty, zní z armády. O zájemce je však nouze.* Praha. [online]. 2024. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-primarne-hledame-specialisty-zni-z-armady-o-zajemce-je-vsak-nouze-239170>

¹²⁷ ECHO 24. *Armáda chce mobilizovat lidské zdroje, za loňský rok se ale rozrostla jen o 600 lidí.* Praha. [online]. 2024. [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/Hpmix/zpravy-domov-armada-chce-rust>

¹²⁸ POKOS. *Často kladené otázky.* Praha. [online]. 2024. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.pokos.army.cz/casto-kladene-otazky>

ke společnosti a přírodě. Jejich základna je široká a může pomoci při zapojení dalších občanů do celého bezpečnostního aparátu země.

Nábor do armády

Česká armáda má dobře pokrytý nábor nových členů do aktivní služby. Armáda spolupracuje s Fotbalovou asociací ČR, Sokolem, Českým svazem orientačních sportů, se středními školami a některými univerzitami. Co se týče náboru do aktivních záloh, tak má armáda mezery. Nespolečuje s největšími společnostmi v republice, ani s nimi jinak neinteraguje. Pokud jde o apolitičnost, tak tento prvek ji zajisté splňuje, ale vedlejším efektem je, že možní zájemci o možnosti služby v aktivních zálohách vůbec neví. Nábor do aktivních záloh by se tak mohl rozšířit právě do největších společností a firem v Česku. Polsko má zavedený program *Trenuj s wojskiem*, z něhož by si AČR mohla vzít příklad a uspořádat pro větší skupiny ve firmách plošný výcvik dobrovolníků.

Pro potřeby obrany by si Armáda ve spolupráci například s praktickými nebo sportovními lékaři mohla vést statistiky o počtu skutečně bojeschopných obyvatel a případně si je dále zkusit verbovat a specializovat. Ačkoli se tento krok jeví jako logisticky náročný, lze jej považovat za smysluplný. V případě nenadálé potřeby by se celý proces mobilizace skutečně zefektivnil a nenastaly by dlouhé průtahy se zdravotními prohlídkami. Například by došlo ke zkoumání zdravotního stavu a evidence jedinců při přechodu od dětských pediatrů k praktickým lékařům pro dospělé. Tento proces tak či tak probíhá ve věku 19 let, takže by se informace pouze přeposlaly do centrálního registru zdravých bojeschopných obyvatel.

V roce 2023 byla provedena změna zákona, která umožňuje získávání informací o občanech z registru státu. V současné době (únor 2024) probíhá vznik informačního systému pro řízení obrany pro propojení systémů a registrů tak, aby měla armáda dostatečná data o občanech¹²⁹.

¹²⁹ K DEBATĚ O „POVINNÉ VOJNĚ“. [online]. [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://twitter.com/ObranaTweetuje/status/1761797910893568501?t=dyHEC5pcTh6fcPdNxeTjKA&s=19>.

Komunikace

V současné době není vedena systematické a souvislá kampaň na podporu přípravy občanů k obraně státu. Masmédia a sociální sítě jsou velmi slabé a komunikace nemá kýžený dosah. Chybí aktuality nebo připravované akce na webu armády, a i na sociálních sítích. Ku srovnání Polsko má opravdu mnoho zpráv, kde představuje minulé, současné ale i budoucí akce jak veřejnosti, tak i armády. Vzhledem k soudobým bezpečnostním hrozbám je však nutné ke zveřejňování některých citlivých dat přistupovat obezřetně. Tento fakt je zohledněn a dle vyjádření MO ČR a tiskové mluvčí Kanceláře Generálního štábu náčelníka AČR již nebudou dále všechna data zveřejňována a zpřístupňována.

Komunikace armády k veřejnosti je klíčovým prvkem k posilování zmiňované důvěry. Výborným krokem je prezentování na sociálních sítích, jejichž dopad ale není tak silný, jako je tomu například u Policie ČR. Tento stav by se mohl změnit, například skrze častější zapojení občanů a nahlédnutí do činnosti armád. Výborným krokem je například spolupráce Ministerstva obrany a Ligové fotbalové asociace, kdy v listopadu 2023 uzavřeli Memorandum o spolupráci. Dalším správným krokem je spolupráce se Sokolem nebo s Českým svazem orientačních sportů. Armáda tak bude mít možnost vytvářet ukázkové tréninky a prezentovat svou činnost napříč největšími volnočasovými organizacemi, jež sdružují celkově na 520 000 občanů.

Ministerstvo obrany musí vynaložit část prostředků na pevnou strategickou komunikaci s občany a nastítnit jim důležitost celého procesu vyzbrojování. Ve stínu soudobých geopolitických konfliktů je patrné, že armáda není plně modernizovaná, ačkoli její kroky vedou správným směrem. Během probíhajících válek se ukázalo, že technologie a tvář boje se neustále mění a vyvíjí a že mezinárodní prostředí je více než nejisté. Proto má ČR vytyčené cíle a pomocí *Strategie vyzbrojování a podpory rozvoje obranného průmyslu České republiky do roku 2030* se jich snaží co nejúspěšněji dosáhnout. Tento dokument zajišťuje

udržitelnost a rozvoje národní obrany¹³⁰. Armáda by měla najít schopného PR manažera a prezentovat nejen své úspěchy, ale i své prostředky, jimiž může být například právoplatným článkem NATO. Malé státy jako je ČR musí spolupracovat s většími celky, aby byly dostatečně schopny účastnit se mezinárodních misí nebo cvičení. V případě nutnosti jsou pak státy efektivnější, mají jednotné postupy a často i vybavení.

Co se týče akcí, tak v ČR převažují akce v hlavním městě a v těsném okolí krajských vojenských velitelství. Řešením by mohla být větší dislokace vojenských akcí do okresních měst, například při významných svátcích. Asi nejlepší akcí s prezentací armády na území České republiky jsou Dny NATO, které se pravidelně pořádají v době státního svátku či víkendu blízkému státnímu svátku. Tato akce má mezinárodní přesah a vždy ji navštěvují statisíce lidí. Z toho by mohla armáda výtěžit ještě více, například skrze propagaci dalších akcí.

Bezpečnostní dokumenty

Koncepty obrany ČR jsou obnovovány, jen v nich chybí flexibilita a rychlá odpověď na trendy, například skrze každoroční aktualizaci. Výroční zprávy jsou možným řešením, je třeba je prezentovat v rámci celospolečenského spektra. Dalším vylepšením procesu aktualizace může být vytvoření nadresortního týmu, který by vytvořil celostní mechanismus pro koordinaci bezpečnosti ve státu. Bezpečnostní rada má své výbory, proto by je stačilo pouze vzájemně propojit nebo vytvořit mechanismus, aby bylo možné efektivně a rychle řešit nenadálé krizové situace. Důležitá je následná integrace občanů a jejich informovanost.

Celkově by mohl být v ČR vymezen nový zákon shrnující obranu země podobně, jako je tomu v Polsku. *Ustawa o obronie ojczyzny* je komplexním zákonem, který pokrývá veškeré aspekty zabezpečení obrany, zakotvuje povinnost bránit vlast, složení ozbrojených sil Polska. Zabývá se principy rozvoje OS, orgány zabezpečující obranu státu, náboru vojáků a záloh do armády, postupování celým bezpečnostním systémem a končí nejen u odměňování a dalšího začlenění

¹³⁰ MO ČR. *Strategie vyzbrojování a podpory rozvoje obranného průmyslu České republiky do roku 2030*. Praha. [online] 2021. [cit. 2023-10-10]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/III._Strategie_fin__002_.pdf

bývalých vojáků do společnosti. Tento zákon je navíc jednotný, což doposud v roztržitém českém legislativním systému chybí. ČR se jím může inspirovat a plně adaptovat pro své potřeby, protože jedině zákony můžou skutečně celý systém změnit tak, aby odpovídal na současné bezpečnostní hrozby a byl proaktivní, nejen reaktivní.

Vojenský personál a výdaje na obranu

Od roku 2018 zaznamenává Polská armáda velký nárůst osob v aktivní vojenské službě. V roce 2018 měla polská armáda na 109 500 vojáků, v roce 2022 již 122 500 vojáků a v roce 2023 dokonce 186 000. Nárůst je v tomto případě téměř 70 %. Tento výrazný růst je zapříčiněn především díky vstřícným zákonům a zapojení civilního obyvatelstva do programu aktivních záloh, akademických legií (zákon o *Obronie ojczyzny* byl přijat 23. 4. 2022¹³¹) nebo třeba do tréninků armády. Nezpochybitelným faktorem je dále Polské národní uvědomění a hrozba blízkého konfliktu, která probouzí v Polácích touhu bránit svou vlast.

AČR zaznamenala také nárůst, od 2018 do roku 2022 9 % a do října roku 2023 dokonce 14 %. I přesto by se ČR měla v tomto směru inspirovat a nabídnout budoucím vojákům možnosti jako vyzkoušet si pravidelný výcvik, a to nejen při DVC nebo AZ, ale i formou víkendového cvičení, jako je tomu při *Trenuj s wojskiem* v Polsku. Krokem vpřed se jeví i zapojení občanů do dobrovolného předurčení pro obranu státu.

Výdaje na obranu byly v České republice v minulosti možná i kvůli příznivému vývoji bezpečnostního prostředí na okraji zájmu strategického plánování obrany. Mezi léty 2018 a 2022 výdaje na obranu nedosahovaly uspokojivých čísel a neodpovídaly aktuálním potřebám. Růst a vymezení výdajů na obranu započal až po únoru 2022, kdy se začala řešit soudobá bezpečnostní situace v Evropě. Konflikt na Ukrajině určitě rozhýbal vládní aparát i co do investic do obrany se týče. Situace se lepší a během roku 2024, i kvůli obnově výzbroje, výdaje na obranu dosáhnou 2 % HDP. Polsko, jako nárazníkový stát NATO, pod vlivem

¹³¹ MICHAŁ OLEKSIEJUK. *Najważniejsze założenia ustawy o obronie ojczyzny*. Polska. [online]. 2022. [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://pulaski.pl/komentarz-pulaskiego-najwazniejsze-zalozenia-ustawy-o-obronie-ojczyzny-michal-oleksiejuk/>

zhoršené bezpečnostní situace od roku 2014 začalo masivně investovat do obrany, a tak od roku 2018 do roku 2022 skutečně naplňuje závazky NATO s výdaji okolo 2 % HDP, které má dokonce uzákoněné na 3 % HDP.

Závěr

Celkově lze říci že celou obrannou politiku nelze aplikovat úspěšně bez toho, aniž by byly zakotveny v systému obrany pozitivní postoje a schopnosti občanů k obraně státu. Je důležité, aby občané byli ochotni podílet se aktivně na obraně státu vlastními schopnostmi. Je třeba posilovat celospolečenskou a individuální odolnost. Hrozba konfliktu je tu s námi nepřetržitě a není možné skutečně přesně odhadnout, kdy plně vypukne. Příkladem toho jsou konflikty, jež v nedávné době postihly některé části kontinentů a mají dopady takřkajíc na celý globalizovaný svět.

Diplomová práce kompletně obsáhla bezpečnostní systém ČR a Polska od činnosti jednotlivých institucí zabezpečující obrannou politiku, přes legislativu, až po strukturu a možnosti armád. Byla zaměřena taktéž na to, jak probíhá nábor nových členů a zapojení obyvatel do bezpečnostního aparátu v rámci krizí. V neposlední řadě došlo ke zhodnocení soudobého stavu školství a nástrojů, jimiž stát a ministerstvo obrany disponují. Důraz byl kladen na akce, které jsou pořádány armádami a ministerstvy obou států pro veřejnost s bezpečnostní tematikou.

Cílem této práce bylo především najít nástroje pro zlepšení přípravy občanů ČR na budoucí konflikty. Zárukou skutečně připraveného státu je mít připravené občany, čehož se dá předloženými návrhy skutečně dosáhnout. Práce byla postavena na rozboru a srovnání obranné politiky státu a přípravě obyvatel k obraně země. Byly zhodnoceny jednotlivé prvky, které jsou využívány a nastíněna následná doporučení pro zlepšení celého systému přípravy občanů na obranu.

Občané se mohou dobrovolně zapojit do obrany skrze dobrovolného přihlášení a splnění náležitých podmínek pro zařazení do armády jako vojáci z povolání, jako vojáci v záloze, mohou vyzkoušet dobrovolné vojenské cvičení nebo se případně zapsat jako dobrovolníci předurčení pro potřeby ozbrojených sil. Poslední zmíněné dobrovolné předurčení je velmi dobrým krokem, jen je třeba více jej medializovat, aby o této možnosti vědělo co nejvíce osob. Příprava občanů by ale měla být kontinuální a zájemci by měli mít možnost dále se vzdělávat, například

skrze společné tréninky s armádou, tréninky sebeobranu nebo zaměření se na boj s dezinformacemi.

Bezpečnostní problematika je na základních a středních školách zařazena do výuky pouze okrajově, chybí učebnice a vzdělávací materiály. Řešením je závazné zavedení problematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do studijních základů a RVP MŠMT. Realizace vyžaduje zapojit odborně připravené pedagogy nebo síť externistů-odborníků na brannou tematiku. Celkově se lze opřít o již vytvořený program POKOS a plně jej začlenit do výuky, což doporučují i odborníci, s nimiž byl proveden rozhovor. Zakotvení bezpečnostní výuky je vhodné taky pro vysoké školy, možností je vytvoření adekvátních studijních programů s využitím nároků na bezpečnostní a pedagogické obory. Dalším řešením může být benefit v podobě zisku kreditů za absolvování výcviku v aktivních zálohách armády pro všechny vysokoškolské studenty.

ČR má další dobré nástroje pro přípravu občanů, ať už aplikaci Záchranka, nebo nový web AČR doarmady.cz. Jejich možným rozšířením a zefektivněním můžou být rady pro občany co dělat při vojenských nebo nevojenských útocích. Chybějícím článkem se zde jeví systematická a souvislá komunikace s občany. Ministerstvo obrany, a i Armáda by měla být více proaktivní (nikoliv reaktivní) a lépe ovládat sociální sítě nebo komunikační kampaně, nejen pro nábor nových členů. Jejich společným cílem by mělo být utváření hodnot, národní hrdosti a význam státu a jeho členství v mezinárodních organizacích.

Výzkumný problém a sice teze, že ČR dostatečně nepřipravuje své občany na soudobé vojenské hrozby, nebyla plně potvrzena. Existuje spousta nástrojů, jimiž orgány státu disponují k přípravě občanů na obranu státu. Jsou to pokyny k přípravě v podobě legislativy, bezpečnostní strategie, program přípravy občanů k obraně státu. Tyto nástroje ovšem nejsou plně využívány a je zde velký prostor pro zlepšení. Fungující systém lze zřetelně vidět v polském bezpečnostním systému, z něhož si ten český může převzít jen to nejlepší i díky dobrým bilaterálním vztahům.

Druhá výzkumná teze, že soudobý válečný konflikt na Ukrajině významně ovlivňuje vnímání obyvatelstva v oblasti jejich připravenosti na obranu státu, již

není tak zvučná, jako tomu bylo na počátku války. Stále je ve veřejném mínění patrné odlišné nahlížení na problematiku bezpečnosti než před vypuknutím konfliktu. Česká republika a její občané nejsou lhostejní a chtějí se zapojit do obrany, ať už přímo, nebo nepřímo. Dokazují to mimo jiné úspěšné sbírky, které mezi nimi pořádají některé spolky, na nákup vojenského vybavení a zaslání jej přímo na bojiště na Ukrajině. Veřejnost vnímá AČR jako méněcennou armádu oproti ostatním evropským (viz kapitola 3.1), všímá si, že vybavení není dostatečné, nicméně je obecně proti vyzbrojování. Po vypuknutí konfliktu byl zaznamenán určitý nárůst zájmu občanů ke vstupu do aktivních záloh OS a vstupu do Armády jako vojáků z povolání, nicméně není tak patrný jako v Polsku. Ministerstvo obrany je proaktivní a snaží se občany nalákat do svých služeb, ale to nelze bez toho, aniž by chtěli sami občané. Lze se proto domnívat, že válečný konflikt na Ukrajině do určité míry ovlivňuje vnímání bezpečnosti obyvatelstva a v oblasti jejich připravenosti na obranu státu zůstává na stejné úrovni, jako tomu bylo před válkou.

Použité zdroje a literatura

Monografie

DANICS Š., STRNAD Š. . *Aspekty bezpečnosti*. PAČR. 2016. ISBN 978-80-7251-455-7

HAUSNEROVÁ, M. *Hybridní hrozby a státní bezpečnostní agenda v komparaci České republiky a Pobaltských států* [online]. Praha, 2022 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/zculoe/>. Bakalářská práce. PA ČR

MICHAEL, Armstrong a STEPHEN, Taylor. *Řízení lidských zdrojů – Moderní pojetí a postupy*. 13. Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5258-7

SADÍLEK a kol.. *Krizové řízení a Integrovaný záchranný systém*. Praha: VŠFS, 2019. EDUCOpres. ISBN 978-80-7408-192-7

ŠIMEK J., HALÍŘOVÁ M. *Škola a válka. Branná výchova v České republice*. Praha. 2021. Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského. ISBN: 978-80-86935-56-0

Rozhovory a emailová korespondence

MAREŠ M. *Otázky pro diplomovou práci Hausnerová*. [elektronická pošta]. 23. 2. 2024 [cit. 2024-02-24]. Message to: hausnerova.monika@pacr.eu

Kapitán Mgr. Karel HAUSMAJER. Telefonický rozhovor. 20. 2. 2024, délka trvání 36 minut a 31 vteřin.

Webové zdroje a články

ACAPS. *ACAPS Briefing note-Ukraine/Poland*. ACAPS. [online]. 2023. [cit. 2023-11-02]. Dostupné z: <https://reliefweb.int/report/poland/acaps-briefing-note-ukrainepoland-loss-temporary-protection-status-and-social-benefits-ukrainian-refugees-poland-03-november-2023>

AČR. *ARMY TEST*. [online]. Praha. 2022. [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://www.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/army-test.pdf>

AČR. *Generál Řehka ocenil zaměstnavatele aktivní zálohy*. Praha. [online]. 2023. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/general-rehka-ocenil-zamestnavatele-aktivni-zalohy-247210/>

AKADEMIA MARYNARKI WOJENNEJ. *Akademia Marynarki Wojennej - „Morze, Ojczyzna, Obowiązek”*. Gdansk. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.amw.gdynia.pl/index.php/o-nas/akademia>

AKADEMIA SZTUKI WOJENNEJ. *Misja i zadania*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.wojsko-polskie.pl/aszwoj/o-akademii-misja-i-zadania/>

ALLIED LAND COMMAND NATO. EFP. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://lc.nato.int/operations/enhanced-forward-presence-efp>

CVVM AV ČR. *Tisková zpráva Postoje českých občanů k obraně ČR*. Praha. [online] 2023. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5703/f9/pm231002.pdf

CVVM AV ČR. *Tisková zpráva: Občané o členství České republiky v NATO*. Praha. [online] 2023. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5700/f9/pm230918.pdf.

CVVM AVČR. *Tisková zpráva: Důvody hrdosti a studu na české občanství*. Praha. [online]. 2019. [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5045/f9/ov191115.pdf

DEFENCE 24. *MON sprawdziło nowy system dowodzenia. Koniec cwiczen ZIMA-17*. Polsko. [online]. 2017. [cit. 2023-09-09]. Dostupné z: <https://defence24.pl/mon-sprawdziło-nowy-system-dowodzenia-koniec-cwiczen-zima-17>

ECHO 24. *Armáda chce mobilizovat lidské zdroje, za loňský rok se ale rozrostla jen o 600 lidí*. Praha. [online]. 2024. [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/Hpmix/zpravy-domov-armada-chce-rust>

KRAJSKÁ VOJENSKÁ VELITELSTVÍ. *Armáda ČR* [online]. Praha: AČR, 2023 [cit. 2023-07-09]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=225876#:~:text=Krajsk%C3%A1%20vojensk%C3%A1%20velitelstv%C3%AD%20jsou%20vojensk%C3%BDm%20spr%C3%A1vn%C3%ADm%20%C3%BA%C5%99adem%20vykon%C3%A1vaj%C3%ADc%C3%ADm,o%20brann%C3%A9%20povinnosti%20a%20jej%C3%ADm>

%20zaji%C5%A1%C5%A5ov%C3%A1n%C3%AD%20%28brann%C3%BD%20z%C3%A1kon%29.

KVV Ostrava. *Branná soutěž Wolfram zahájena, vítězové oblastních kol se střetnou na Libavé.* [online]. 2022. [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://kvv-ostrava.army.cz/aktuality/branna-soutez-wolfram-zahajena-vitezove-oblastnich-kol-se-stretnou-na-libave>

MICHAŁ OLEKSIEJUK. *Najważniejsze założenia ustawy o obronie ojczyzny.* Polska. [online]. 2022. [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://pulaski.pl/komentarz-pulaskiego-najwazniejsze-zalozenia-ustawy-o-obronie-ojczyzny-michal-oleksiejuk/>

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Aktivní záloha ozbrojených sil České republiky.* Praha. [online]. 2023 [cit. 2023-07-11]. Dostupné z: <https://aktivnizaloha.army.cz/dobrovolne-vojenske-cviceni>

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Předurčení pro doplnění ozbrojených sil.* Praha. [online]. 2023. [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/scripts/detail.php?pgid=275>

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Jesienny ogień 2023.* Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/jesienny-ogien-2023---pokaz-dynamiczny-najnowszego-sprzetu-wojskowego>

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Polska obronność.* Polska. [online]. 2016. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/polska-obronnosc>

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Program Rozwoju Sił Zbrojnych RP.* Polska. [online]. 2017. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/program-rozwoju-sil-zbrojnych-rp>

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Rozpoczynamy czwartą – grupową edycję „Trenuj z wojskiem”.* Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/rozpoczynamy-czwarta--grupowa-edycje-trenuj-z-wojskiem>

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Samoobrona kobiet – zaufaj wojsku” – ruszają zapisy na bezpłatne treningi.* Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22].

Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/samoobrona-kobiet--zaufaj-wojsku--ruszaja-zapisy-na-bezplatne-treningi>

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Sily sojusznicze w Polsce*. Polska. [online]. 2020. [cit. 2023-10-22]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/sily-sojusznicze-w-polsce>

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Wojsko Polskie – nowe jednostki, większa liczebność*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-12-12]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/wojsko-polskie--nowe-jednostki-wieksza-liczebnosc>

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Zwiększenie obecności wojskowej USA w Polsce*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/zwiekszenie-obecnosci-wojskowej--usa-w-polsce>

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI. *Regionalny System Ostrzegania*. Polska. [online]. 2021. [cit. 2023-10-22]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/mswia/regionalny-system-ostrezgania>

MV ČR. *Pojmy: bezpečnostní politika*. Praha. [online] 2023. [cit. 2023-12-12]. Dostępne z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-politika-statu.aspx>

NADACE POZEMNÍHO VOJSKA AČR. *Den pozemního vojska Bahna 2023*. Rokycany. [online]. 2023. [cit. 2023-07-27]. Dostępne z: <https://www.bahna.eu/>

NATO. *NATO 2022 Strategic Concept*. Madrid, 2022. [cit. 2023-07-20]. Dostępne z: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf

NATO. *Wizyta przedstawicieli wojskowych przy nato w Elblągu*. Polska. [online]. 2019. [cit. 2023-10-22]. Dostępne z: <https://mndne.wp.mil.pl/pl/articles6-aktualnosci/2019-10-172-wizyta-przedstawicieli-wojskowych-przy-nato-w-elblagu/>

OBRANA TWEETUJE. *K DEBATĚ O „POVINNÉ VOJNĚ“*. [online]. [cit. 2024-02-27]. Dostępne z: <https://twitter.com/ObranaTweetuje/status/1761797910893568501?t=dyHEC5pcTh6fcPdNxeTjKA&s=19>.

PODSTAWA PROGRAMOWA. *Edukacja dla bezpieczeństwa*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://podstawaprogramowa.pl/Szkola-podstawowa-IV-VIII/Edukacja-dla-bezpieczenstwa>

POKOS. *Často kladené otázky*. Praha. [online]. 2024. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.pokos.army.cz/casto-kladene-otazky>

PROTECTING RIGHTS AT BORDERS. *Walls & high tech at Europe's borders*. Dánsko. [online]. 2022. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: https://pro.drc.ngo/media/2cqnt3oq/prab_-_policy-note_-_walls-and-high-tech-at-europe-s-borders.pdf.

RADA BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO. *Rola RBN*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.bbn.gov.pl/pl/rada-bezpieczenstwa-nar/rola-rbn/6000,Rada-Bezpieczenstwa-Narodowego.html>

RZĄDOWE CENTRUM BEZPIECZEŃSTWA. *Co robimy?* Warszawa. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/rcb/zarzadzanie-kryzysowe>

SEZNAM ZPRÁVY. *Primárně hledáme specialisty, zní z armády. O zájemce je však nouze*. Praha. [online]. 2024. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-primarne-hledame-specialisty-zni-z-armady-o-zajemce-je-vsak-nouze-239170>

SIPRI. *Defence Expenditures of NATO Countries (2014-2022)*. [online]. Stockholm. 2022. [cit. 2023-10-13]. Dostupné z: https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-05/20220611_natopub_defence_expenditure_of_nato_countries_2014-2022_a_1.pdf

SKAUT. *Svojsíkův závod*. Ústřední štáb Svojsíkova závodu. [online]. 2023. [cit. 2023-10-04]. Dostupné z: <https://zavody.skaut.cz/ke-stazeni/>

SOP. *Sluzba Ochrony Panstwa*. Polsko. [online]. 2023. [cit. 2023-09-07]. Dostupné z: <https://www.sop.gov.pl/pl/o-sluzbie/632,Sluzba-Ochrony-Panstwa.html>

STEM. *Postoje české veřejnosti k válce na Ukrajině na podzim 2023*. Praha STEM. [online]. 2023. Dostupné z: https://ustavstem.sharepoint.com/sites/work_share/Sdilene%20dokumenty/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2Fwork%5Fshare%2FSdilene%20dokumenty%2F

web%2F2023%2D10%2D10%5FSTEM%5Fpostoje%5Fk%5Fvalce%5Fa%5FUA%5Fuprchlikum%5Fzprava%5F09%2D2023%2Epdf&parent=%2Fsites%2Fwork%5Fshare%2FSdilene%20dokumenty%2Fweb&p=true&ga=1

STRAŻ GRANICZNA. *Współpraca*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostępne z: <https://www.strazgraniczna.pl/pl/straz-graniczna/wspolpraca/1647,Glowne-obszary-wspolpracy-miedzynarodowej-Strazy-Granicznej.html>

UNYWERSYTET MEDYCZNYM W ŁODZI. *Kierunek lekarski w ramach limitu Ministra Obrony Narodowej (wojskowy)*. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostępne z: <https://rekrutacja.umed.lodz.pl/studia-w-jezyku-polskim/lekarski-mon/>

VELITELSTVÍ TERITORIÁLNÍCH SIL. *POKOS v působnosti teritoriálních sil*. Brno. [online]. 2023. [cit. 2023-12-12]. Dostępne z: https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Flib.unob.cz%2FKONFERENCE%2FPOKOS%2FKonf_POKOS_2.0_2023_06_28_VeTerS.PPSX&wdOrigin=BROWSELINK

VLÁDA ČR. *Bezpečnostní strategie České republiky*. [online]. Praha. 2023. [cit. 2024-02-02]. Dostępne z: <https://vlada.gov.cz/cz/clenovevlady/historie-minulych-vlad/bezpecnostni-strategie-ceske-republiky-2157/>

VOJENSKÁ AKADEMIE VYŠKOV. *Průvodce vojáka v záloze*. Vyškov. [online]. 2016. [cit. 2023-07-20]. Dostępne z: https://www.vavyskov.cz/sites/default/files/field/media/pruvodce_vojaka_v_zaloz_e_-_stav_3.8.2016.pdf

WOJSKO POLSKIE. *Akademia Wojsk Lądowych*. Wrocław. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostępne z: <https://www.wojsko-polskie.pl/awl/>

WOJSKO POLSKIE. *Ćwiczenia*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostępne z: <https://www.wojsko-polskie.pl/cwiczenia/>

WOJSKO POLSKIE. *Historia i tradycje*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostępne z: <https://www.wojsko-polskie.pl/wat/historia-i-tradycje/>

WOJSKO POLSKIE. *Informacje ogólne*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostępne z: <https://www.wojsko-polskie.pl/zostanzolnierzem/kwalifikacja-wojskowa/>

WOJSKO POLSKIE. *Lotnicza Akademia Wojskowa*. Dęblin. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.wojsko-polskie.pl/law/ksztalcenie/>

WOJSKO POLSKIE. *Misja i wizja Sil Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej*. Polsko. [online]. 2023. [cit. 2023-10-09]. Dostupné z: <https://www.wojsko-polskie.pl/misja-wizja/>

WOJSKO POLSKIE. *Pracownik zostań żołnierzem rp*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: https://www.wojsko-polskie.pl/zostanzolnierzem/u/51/33/513355d9-cfab-45e9-be37-132d3a4609d5/w_obronie_ojczyzny_pracownik_2023-10-04.pdf

WOJSKO POLSKIE. *Trenuj jak żołnierz*. Polska. [online]. 2023. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://trenujjakzolnierz.wp.mil.pl/>

Zákony a dokumenty států

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Polska. [online]. 1997. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.prezydent.pl/prawo/konstytucja-rp/v-prezydent-rp>

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Dlouhodobý výhled pro obranu 2035*. Praha. [online]. 2019. [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: https://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/2035.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Koncepce mobilizace ozbrojených sil České republiky*. Praha. [online]. 2012. [cit. 2023-07-10]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/koncepce-mobilizace.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Koncepce operační přípravy státního území České republiky*. [online]. Praha, 2016. [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: https://web-opsu.army.cz/sites/web-opsu.army.cz/files/dokumenty/zakladni-stranka/koncepce_opsu_2016_fin.pdf, s. 6

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Koncepce přípravy občanů k obraně státu 2019-2024*. [online]. Praha, 2019. [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Koncepce_p____pravy_ob____an____k_obran____st____tu_2019-2024.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Koncepce výstavby Armády České republiky 2025* [online]. Praha, 2015 [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/KVA__R_ve_ejn____verze.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Koncepce výstavby Armády ČR 2030*. Praha. [online]. 2019. [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: https://acr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/koncepce__2030.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Obrana České republiky v číslech*. Praha. [online] 2024. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: https://www.army.cz/images/Ilustracni/1_ROZPOCET_NA_ROK_2024.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Obranná strategie České republiky 2017*. [online]. Praha. 2017. [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/OS.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Obranná strategie České republiky 2023*. [online]. Praha. 2023. [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://ekonomickydenik.cz/wp-content/uploads/2023/10/obranna-strategie-cr-2023-kopie.pdf>

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *PŘÍPRAVA OBČANŮ K OBRANĚ STÁTU: Příručka pro učitele základních a středních škol*. Praha. [online]. 2023 [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: https://pokos.army.cz/sites/pokos.army.cz/files/dokumenty/zakladni-stranka/prirucka_pokos_2023_06_0.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Strategie vyzbrojování a podpory rozvoje obranného průmyslu České republiky do roku 2030*. Praha. [online] 2021. [cit. 2023-10-10]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/III._Strategie_fin__002_.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČR. *Základní řád ozbrojených sil České republiky*. [online]. Praha. 2001. [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: <http://kvv-brno-data.army.cz/dokumenty/zakon/Z1.pdf>

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Koncepcja obronna Rzeczypospolitej Polskiej*. Polsko. [online]. 2017. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: https://www.gov.pl/attachment/78e14510-253a-4b48-bc31-fd11db898ab7&ved=2ahUKEwixolz056-EAxXs_7sIHZenCnkQFnoECA0QAQ&usg=AOvVaw2-aw3xdFHxLcx0pSchw9z9

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*. Polska. [online]. 2020. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z:

https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/Strategia_Bezpieczenstwa_Narodowego_RP_2020.pdf

Nařízení vlády č. 139/2017 Sb., o plánování obrany státu

Nařízení vlády č. 275/2016 Sb., o oblastech vzdělávání ve vysokém školství

Příloha č. 1 k usnesení vlády ze dne 9. července 2014 č. 544 ve znění usnesení vlády ze dne 10. května 2017 č. 360, usnesení vlády ze dne 18. dubna 2018 č. 247, usnesení vlády ze dne 10. července 2018 č. 457 a usnesení vlády ze dne 24. října 2018 č. 692

Sdělení č. 168/1991 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o vázanosti České a Slovenské Federativní Republiky Dodatkovými protokoly I a II k Ženevským úmluvám

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky č. 110/1998 Sb.

USTAWA O obronie ojczyzny. Polska. [online]. 2022. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/obrona-ojczyzny-19220069>

USTAWA o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej. Polska. [online]. 2002. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20021561301/T/D20021301L.pdf>

USTAWA o stanie wyjątkowym. Polska. [online]. 2002. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20021130985/T/D20020985L.pdf>

USTAWA o zarządzaniu kryzysowym. Polska. [online]. 2007. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/zarzadzanie-kryzysowe-17348453>

VLÁDA ČR. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023*. [online]. 2023. [cit. 2023-07-09] Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/5118610/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf

Vyhláška č. 380/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

WALES SUMMIT NATO. *Wales Summit Declaration*. Wales. [online] 2014. [cit. 2023-07-20]. Dostupné z:

https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/sede/dv/sede240914walessummit_/sede240914walessummit_en.pdf

Zákon č. 114/1993 Sb., o Kanceláři prezidenta republiky

Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)

Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) č. 240/2000 Sb.

Seznam použitých zkratk

AČR – Armáda ČR

AZ – aktivní záloha

ČR – Česká republika

DVC – dobrovolné vojenské cvičení

EU – Evropská unie

eFP – enhanced Forward Presence

HDP – hrubý domácí produkt

HZS – hasičský záchranný sbor

IZS – integrovaný záchranný systém

KVV – krajské vojenské velitelství

MO (MO ČR) – Ministerstvo obrany

MV – Ministerstvo vnitra

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NATO – Severoatlantická aliance

OS – ozbrojené složky

PČR – Policie ČR

POKOS – Příprava občanů k obraně státu

RVP – Rámcový vzdělávací program

Seznam příloh

Tabulka č. 1: SIPRI. Výdaje na obranu – ČR	17
Tabulka č. 2: SIPRI. Výdaje na obranu – Polsko.....	41
Obrázek 1: Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit.....	57
Obrázek 2: Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí.....	57
Obrázek 3: Spokojenost/ nespokojenost s členstvím ČR v NATO	58
Obrázek 4: Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili	59